

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομὴ ἰτησιαι: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ πρ. 20 — Ἀν. συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 (αν. ἐκαστ. ἔτους καὶ εἴνα ἰτησιαι — Τμητ. προηγ. φυλλων λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

10 Ὀκτωβρίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΑΡΚ

Συντάκτης: Ἰδὲ σελ. 625.

Τὸ κεφάλαιον.

Κυριακὴν τινὰ μερικοὶ γείτονες ἐκάθηντο ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλης τινὸς καρυῖδας, καὶ τὰ παιδιὰ ἤκουαν τὴν ὁμιλίαν των μετ' ἐνδιαφέροντος. Διηγοῦντο τὴν ἱστορίαν πολλῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τῶν περιχώρων, οἵτινες πτωχοὶ κατὰ τὴν παιδικὴν των ἡλικίαν, διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς οἰκονομίας νυπόρησαν καὶ μάλιστα ἐπλούτησαν.

Ὅτι εἶχεν ἀκουσθῇ μάλιστα ὅτι ὁ Γεώργιος, ὁ υἱὸς τοῦ ξυλουργοῦ, ἠγόρασεν ἕνα μικρὸν οἰκίσκον μὲ ἕνα ἀρκετὰ μεγάλον ἀγρὸν διὰ 3,000 δραχμῶν. Ἐπλήρωσε 2,000 δρ. μετρητὰ καὶ ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ τὸ ὑπόλοιπον ἐντὸς ὀρισμένης προθεσμίας. Διότι ἐκερδίζεε δρ. 3.50 τὴν ἡμέραν καὶ ἐξώδευε μόνον 2 δρ.

Καὶ ἔλεγαν ὅτι, ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ οἰκονομῇ τοιοῦτοτρόπως, θὰ κάμῃ τὴν τύχην του.

Ὅλα τὰ παιδιὰ ἦσαν λίαν εὐδιάθετα νὰ γείνουν πλούσια.

— Ἀρκεῖ νὰ ἐργάζησθε καὶ νὰ οἰκονομῇτε, δηλ. νὰ μὴν ἐξοδεύητε πολλὰ, τοῖς εἶπεν ὁ Γέρω-Πέτρος.

— Νὰ οἰκονομῇτε προπάντων, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος. Ὅσον πολὺ καὶ ἂν ἐργάζεται τις, ἐὰν δαπανᾷ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ὅ,τι κερδίζει, ποτὲ δὲν θὰ ἔχῃ κεφάλαια. Διὰ τῆς ἐργασίας κερδίζει χρήματα, ἀλλὰ διὰ τῆς οἰκονομίας οὐ μόνον φυλάττει, ἀλλὰ καὶ αὐξάνει τὸ ποσόν.

— Τὸ κεφάλαιον εἶναι χρήματα; ἠρώτησεν ὁ Παῦλος.

— Βεβαίως! ἀνέκραξαν πολλοὶ τῶν παρακαθημένων συγχρόνως.

— Ὅχι πάντοτε, ἐπανέλαβεν ὁ διδάσκαλος.

Καὶ ἐπειδὴ ἐνόμισαν ὅτι ἤστεῖζετο: — Ἰδωμεν, εἶπεν, ἔχω ὅ δραχμὰς, αἱ ὁποῖαι βεβαίως εἶναι χρήματα· δὲν ἔχει οὕτως;

— Ναί, ναί!

— Καὶ ὅμως ἐὰν ἀγοράσω μὲ τὰ χρήματα ταῦτα ἄρτον διὰ νὰ φάγω, ἤτοι καταναλώσιμα πράγματα, αἱ ὅ δρ. δὲν εἶναι πλέον κεφάλαιον· ἐὰν τοῦναντίον ἀγοράσω ἕν βιβλίον δι' οὗ θὰ διδάξω, ἠγόρασα ὄργανον ἐργασίας — τὸ βιβλίον

δι' ἐμὲ εἶναι ἡ δίκελλα, τὸ πτύον, τὸ σφυρίον μου. — Τὰ ὄργανα ἢ ἐργαλεῖα τῆς ἐργασίας ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ κεφαλαίου· τὰ χρήματα δὲ τὰ ὁποῖα δαπανᾷ τις διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ἢ εὐχαρίστησιν τῶν ἀναγκῶν του δὲν εἶναι κεφάλαιον, ἀλλ' εἰσόδημα.

Ὅ,τι εἶπεν ὁ διδάσκαλος ἐστενοχώρησεν ὀλίγον τὸ ἀκροατήριον.

Ἐχρημάσθη λοιπὸν νὰ ἀρχίσῃ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἄργυρος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν δὲν χρησιμεύει εἰς τίποτε, διότι δὲν τρώγεται, διὰ δὲ τοῦ ἀργύρου ἢ τοῦ χρυσοῦ δὲν δύναται τις οὔτε νὰ γράψῃ, οὔτε νὰ σκάψῃ, οὔτε νὰ σχίσῃ, οὔτε νὰ βάλῃ, καὶ ὅτι τὰ χρήματα εἰσὶ χρήσιμα μόνον ὡς μέσον, διότι δι' αὐτῶν ἀγοράζει τις ὅ,τι χρειάζεται. Τὰ χρήματα λοιπὸν ἀντιπροσωπεύουσιν ὅτε μὲν ἄρτον, ὅτε δὲ ἐργαλεῖον, ἢ πᾶν ἄλλο πρᾶγμα.

Ἀφοῦ ἀνεκάλυψε τὰς εἰς ὅλον τὸν κόσμον γνωστὰς ταύτας ἀληθείας, ἐξηκολούθησεν, ἀπευθυνόμενος πρὸς ὑφαντὴν τινὰ: — Κατασκευάζεις ὑφάσματα, γείτων Γέρω-Καλέ. Τί διὰ ταῦτα σοὶ χρειάζονται;

Ὁ γείτων Γέρω-Καλέ. — Ὑφαντήριον καὶ νῆμα.

Διδάσκαλος. — Ὡστε, αἱ χεῖρές σου καὶ ἡ ἐργασία σου δὲν ἀρκοῦν· σοὶ χρειάζεται ἀναποφύκτως νῆμα, ὅπερ εἶναι ἡ πρώτη σου ὕλη, καὶ ὑφαντήριον, ὅπερ εἶναι τὸ ὄργανον ἢ ἡ μηχανὴ σου. Τὸ ὑφαντήριόν σου, λοιπὸν, τὸ νῆμα, τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἔχεις τὸ ὑφαντήριόν σου, ὡς καὶ αἱ ἀναγκαῖαι προμήθειαι αἵτινες σοὶ ἐπιτρέπουν νὰ περιμένῃς τὴν πληρωμὴν, ἀποτελοῦσι τὸ κεφάλαιόν σου. Δι' αὐτῶν παράγεις, καὶ κατασκευάζεις ὑφάσματα. Πᾶν ὅ,τι, ἐκτὸς τοῦ κεφαλαίου σου, εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν παραγωγὴν, εἶναι κεφάλαιον.

Πέτρος. — Τὸ ἄροτρον, οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα εἶναι ἐπίσης κεφάλαια;

Διδάσκαλος. — Ἀναμφιβόλως.¹ Ὑποθέσωμεν

1. Ὅχι μόνον τὰ χρήματα ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὄργανα τῆς ἐργασίας καὶ τὰ βιομηχανικὰ κεφάλαια παύουσι νὰ ὦσι κεφάλαια ἂν διατεθῶσιν ὄχι πρὸς παραγωγὴν, ἀλλὰ πρὸς δαπάνην καλῆς ἢ κακῆς συντηρήσεως. Τὸ ἄροτρον, οἱ βόες, τὰ πρόβατα, τὰ ἐργαλεῖα, τὰ κτήματα κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, ἂν καταναλωθῶσιν ἢ ἐκποιηθῶσι διὰ νὰ θρέψωσιν ἢ συντηρήσωσι τοὺς κυρίους αὐτῶν, δὲν εἶναι πλέον κεφάλαια, διότι δὲν ἐδαπανῶνται τὸ τίμημα αὐτῶν ἢ ὅ,τι ἀποφέρουσιν, ἀλλὰ μέρος αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὰ κεφάλαια ὅσον μεγάλα καὶ ἂν ὦσιν, ἔχουσι πάντοτε τέλος, χάνονται.

ὅτι ένας νέος, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει νὰ κερδίζει χρήματα, οἰκονομεῖ 1 δρ. καθ' ἑκάστην. Εἰς ἑκάτην ἡμέραν, θὰ ἔχη 100 δρ. Αἱ 100 αὗται δρ. εἶναι κεφάλαιον; δὲν τὸ ἡξεύρομεν ἀκόμη, διότι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Μέχρι τῆς στιγμῆς καὶ καθ' ὅσον ἐξακολουθοῦσι νὰ φυλάττονται ὑπ' αὐτοῦ, εἰσι μόνον μέσον ἀγορᾶς καὶ οὐδὲν πλεόν. Δύναται νὰ ἀποφασίσῃ νὰ τὰς ἐξοδεύσῃ πρὸς δικασκῆδασίν του· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν θὰ ἦσαν κεφάλαιον· ἀλλ' ἐὰν τὰς τοποθετήσῃ εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ λαμβάνῃ τόκον 6% κατ' ἔτος, τότε εἶναι κεφάλαιον, διότι παράγουσιν εἰσόδημα. Ἐὰν, ἀκολούθως, προσθέσῃ καὶ ἄλλας οἰκονομίας καὶ κατορθώσῃ διὰ τῶν χρημάτων του νὰ προμηθευθῇ ἐν ὑφαντήριον καὶ νῆμα, μεταποιεῖ τὸ ἐκ χρημάτων κεφάλαιόν του εἰς βιομηχανικόν, ὅπερ, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἶναι παραγωγικώτερον.

Ἡ οἰκονομία λοιπὸν κάμνει τὸ κεφάλαιον. Οἱ κωνομῶν τις, στερεῖται, ἀλλ' ὁ στερούμενος ἀποκτᾷ καὶ τι. Μικρὸν κατὰ μικρὸν, τὸ πτηνὸν κάμνει τὴν φωλεάν του, καὶ τὰ ρυάκια κάμνουν τοὺς ποταμούς. Δὲν εἶναι ἀνάγκη διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τις νὰ κερδίζῃ πολλά· πάντοτε δύναται τις νὰ οἰκονομήῃ, ἀρκεῖ νὰ δαπανᾷ ὀλιγώτερον ὅσον κερδίζει.

Α. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

Ἐπιτελὴ συνέλεια.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνέχεια· ἰδί σελ. 626.

ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἐξυγόνον εἰς τὸν ἀέρα.—Φύσις τῆς ἀτμοσφαίρας.—Ἰδιότητες αὐτῆς.—Ἄλλα προϊόντα τοῦ κηρίου.—Ἀνθρακικὸν ὀξύ.—Ἰδιότητες αὐτοῦ.

Κατωρθώσαμεν νὰ ἐκχαλάωμεν ὑδρογόνον καὶ ὀξυγόνον ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ παραχθέντος ἐκ τοῦ κηρίου· καὶ τὸ μὲν ὑδρογόνον, ὡς ἡξεύρετε, προήρχετο ἐκ τοῦ κηρίου, τὸ δὲ ὀξυγόνον πιθανὸν φαίνεται ὅτι περιεῖχετο εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλ' ἡμπορεῖτε νὰ μ' ἐρωτήσετε· διατί τὸ ὑδρογόνον καὶ τὸ ὀξυγόνον δὲν βοηθοῦσιν ἐπίσης τὴν καύσιν τοῦ κηρίου; Ἐνθυμεῖσθε τί συνέβη ὅταν ἔθεσα τὸ κηρίον ὑπὸ ἀγγεῖον πλήρες ὀξυγόνου, καὶ ὅτι ἔκαψε πολὺ ζωηρότερον παρὰ εἰς τὸν ἀέρα. Διατί αὕτῃ ἡ διαφορὰ; Ἡ ἐρώτησις εἶναι σπουδαία, καὶ θὰ προσπαθῶ νὰ σᾶς ἀπαντήσω σαφῶς. Ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ πρέπει νὰ μὴ τὴν ἀμελήσωμεν.

Ἐχομεν διαφόρους τρόπους πρὸς δοκιμασίαν τοῦαντιόν, τὸ κεφάλαιον ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ, ὅταν δαπανᾷται μόνον τὸ εἰσόδημά του, εἶναι διαρκές, ὅταν δὲ καὶ αὐξάνει διὰ νέων οἰκονομιῶν, τότε, σκεπτικῶς τοῦλάχιστον, εἶναι αἰώνιον. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ φθορὰ ἐν τῇ παραγωγῇ, ὡς ἡ τῶν ὀργάνων τῆς ἐργασίας, δὲν πρέπει νὰ καταλογισθῇ εἰς τὸ ἀνωτέρω εἶδος τῆς καταναλώσεως. Ἡ οἰκονομικὴ κατὰ πτωχὸν τῆς Τουρκίας ἐγκυαία ἐν τῇ ἐξηγήσει ταύτῃ.

Σ. τ. Μ.

τοῦ ὀξυγόνου ἐντὸς τῶν καυσίμων σωμάτων. Εἴδετε κηρίον νὰ καίῃ εἰς τὸ ὀξυγόνον ἢ εἰς τὸν ἀέρα. Εἴδετε φωσφόρον νὰ καίῃ εἰς τὸν ἀέρα ἢ εἰς τὸ ὀξυγόνον, καὶ σᾶς ἔδειξεν σιδηρορρῖνίσματα κίοντα εἰς τὸ ὀξυγόνον. Ἀλλ' ἡμποροῦμεν νὰ ὑποβάλωμεν τὸ ἀέριον τοῦτο καὶ εἰς ἄλλας δοκιμασίας, αἵτινες ἔτι μᾶλλον θέλουσι μᾶς πείσει, καὶ θέλουσιν αὐξήσῃ τὴν πεῖράν σας. Ἴδου, τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἶναι πλήρες ὀξυγόνου. Πρῶτον, νὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι ἀληθῶς περιέχει ὀξυγόνον. Ἀρκεῖ νὰ ρίψω τεμάχιον καιομένου σώματος εἰς αὐτό, καὶ θὰ πεισθῇτε περὶ τούτου. Ἡξεύρετε, ἐξ ὧσιν εἴδετε εἰς τὴν ἐσχάτην ἡμῶν συνδιάλεξιν, τί θὰ συμβῇ. Τῷ ὄντι, βλέπετε; ὑπάρχει τὸ ἀέριον. Ἡ ζωηρὰ καύσις τοῦ καιομένου σώματος σᾶς τὸ ἀποδεικνύει. Ἀλλο πείραμα τώρα, περιεργον καὶ αὐτὸ καὶ ὠφέλιμον. Ἐχω τὰς δύο αὐτὰς φιάλας, αἵτινες περιέχουσιν ἑκάστη ἐν ἄλλῳ ἀέριον. Μία δὲ πλάξ μεταξὺ τῶν δύο ἐμποδίζει τὰ ἀέρια νὰ συνανμιγῶσιν. Ἀφαιρῶ τὴν πλάκα, καὶ μίγνυνται. Τί συμβαίνει; θὰ εἰπῇτε. Ἡ μίξις τῶν δὲν παράγει καύσιν ὡς τὴν τοῦ κηρίου. Ὅχι· ἀλλὰ τὸ ὀξυγόνον, ὅταν μίγνυται μετὰ τοῦ ἄλλου ἀερίου, φαίνεται ἀμέσως καὶ λαμβάνει τὴν ὠραίαν ταύτην ἐρυθρὰν χροιάν. Αἱ ἀναλόγου πειράματα ἄς μίξωμεν ἀέρα μετὰ τοῦ ἀερίου τούτου τοῦ καταγγέλλοντος τὴν παρουσίαν τοῦ ὀξυγόνου. Ἴδου πάλιν δύο φιάλας. Ἡ μία περιέχει ἀέρα, ὡς πείθεσθε διότι ἐντὸς αὐτῆς καίει τὸ κηρίον κατὰ τὸν συνήθη τρόπον. Ἡ ἄλλη δὲ περιέχει διοξυδίων ἀζώτου, τὸ ἀέριον δηλαδὴ ἐκεῖνο, τὸ κοκκινίζον τὸ ἄζωτον. Ἀφῆνω τώρα νὰ ἐνωθῶσι τὰ δύο ἀέρια ὑπεράνω τοῦ ὕδατος, καὶ ὅταν τὸ ἄζωτον εἰσρῇ εἰς τὸν ἀέρα, ἰδοὺ τὸ ἐρυθρὸν χρώμα, ἀποδεικνύον ὅτι ὑπάρχει ὀξυγόνον καὶ εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ νερόν τὸ παραχθὲν ἐκ τοῦ κηρίου. Τότε λοιπὸν διατί τὸ κηρίον δὲν καίει ἐπίσης καλῶς εἰς τὸν ἀέρα καθὼς εἰς τὸ ὀξυγόνον; Θὰ προσπαθῶ νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω.

Ἴδου αὐταὶ αἱ δύο φιάλαι. Περιέχουσιν ἀμφοτέραι ἴσην ποσότητα ἀερίου, καὶ ὁμοιάζουσι τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἡξεύρω ἀκόμη ποῖα περιέχει τὸν ἀέρα καὶ ποῖα τὸ ὀξυγόνον. Ἀλλ' ἔχομεν ἐδῶ τὸ καταγγέλλον ἀέριον, καὶ δι' αὐτοῦ θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἰδῶμεν τὴν διαφορὰν. Τὸ εἰσάγω εἰς τὴν μίαν φιάλην, καὶ, ὡς βλέπετε, τὸ περιεχόμενον γίνεται κόκκινον· λοιπὸν ἡ φιάλη περιέχει ὀξυγόνον. Τὸ εἰσάγω τώρα εἰς τὴν ἄλλην φιάλην, καὶ παράγεται χρώμα πολὺ ἐλαφρότερον. Πλὴν τούτου νὰ σᾶς δείξω καὶ τοῦτο τὸ περιεργον. Ἀν λάβω τὰ δύο ταῦτα ἀέρια, καὶ κινήσω ἰσχυρῶς τὸ μίγμα προσθέσας καὶ ὀλίγον νερόν, τὸ κόκκινον ἀέριον θ' ἀπορρόφηθῇ· ἔπειτα ἂν προσθέσω νέαν δόσιν ρευστοῦ, καὶ πάλιν κινήσω αὐτήν, ἡ ἀπορρόφησις τῆς ὕλης θέλει ἐ-

ξακολουθήσῃ ἐν ὧσιν ὑπάρχει ἱκανὸν ὀξυγόνον· νὰ παράγῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Μάτην εἰσάγω ἀέρα· τὸ μίγμα ποτὲ δὲν μίνεταί ἄχρουν. Ἀλλ' ἄμα εἰσαγάγω νερόν, τὸ ἐρυθρὸν χρώμα ἀφανίζεται. Οὕτως ἡμπορῶ ν' ἀνανεῶ τὴν δόσιν τοῦ χρωματίζοντος ἀερίου καὶ νὰ τὴν οὐδετερώ, μέχρις οὗ φθάσω εἰς κατάλοιπον μὴ χρωματιζόμενον πλεόν ὅταν μίγνυται μετ' αὐτοῦ τὸ ἀέριον τὸ καθιστὼν ἐρυθρὸν τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸν ἀέρα. Διατί τοῦτο; Τὸ ἐννοεῖτε εὐκολώτατα. Διότι τὸ ὀξυγόνον δὲν εἶναι τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ μεῖναι ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἄς εἰσάξω ὀλίγον ἀέρα. Ἀν κοκκινίσῃ, θὰ ἐννοήσητε ὅτι ὀλίγη ποσότης ἐκ τοῦ ἀερίου τοῦ χρωματίζοντος αὐτὸν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὴν φιάλην, καὶ ὅτι τὸ κατάλοιπον δὲν ἔμεινεν ἄχρουν δι' ἔλλειψιν τοῦ ἀερίου τούτου.

Τώρα θ' ἀρχίσαιτε νὰ ἐννοήτε ὅτι ἔχω νὰ σᾶς προσθέσω. Εἴδετε, ὅτε ἔκαυσα τὸν φωσφόρον εἰς τὴν φιάλην, ὅτι ἐν ᾧ συνεπυκνωτοῦτο ὁ καπνὸς ὁ παραγόμενος ὑπὸ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος καὶ ὑπὸ τοῦ φωσφόρου, ἔμεινε καὶ ποσότης τις ἀερίου μὴ καιομένου. Ἴδου λοιπὸν, καὶ ἐδῶ ἔχομεν τι τοῦ ὁποίου δὲν ἄπτεται τὸ κόκκινον τοῦτο ἀέριον. Εἶναι δὲ τοῦτο ἄλλο ἀέριον, ἐφ' οὗ ὁ φωσφόρος δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ, καὶ οὗ δὲν ἄπτεται τὸ ἡμέτερον ἀέριον· εἶναι τί μὴ δὲν ὀξυγόνον, δὲν ὅμως μέρος τῆς ἀτμοσφαίρας.

Εὐρομεν λοιπὸν τρόπον ν' ἀναλύσωμεν τὸν ἀέρα, καὶ νὰ χωρήσωμεν αὐτὸν εἰς τὰ δύο μέρη ἐξ ὧν σύγκειται, εἰς τὸ ὀξυγόνον, εἰς τὸ ὁποῖον καίουσιν τὰ κηρία, ὁ φωσφόρος καὶ εἴ τι ἄλλο, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ταύτην οὐσίαν, τὸ ἄζωτον, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὰ δὲν καίουσιν. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἀέρος εἶναι τὸ πολὺ ἀφθονώτερον, καὶ εἶναι σῶμα περιεργον καὶ σπουδῆς ἄξιον. Ἴσως θὰ μοὶ εἰπῇτε ὅτι πολὺ δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει, διότι ὁμιλοῦμεν περὶ καύσεως, καὶ αὐτὸ εἰς τὴν καύσιν μένει ἐντελῶς ξένον. Ἀν θελήσω νὰ τὸ ἀνάψω, οὔτε θὰ καίῃ, ὡς τὸ ὀξυγόνον, οὔτε, ὡς τὸ ὀξυγόνον, θὰ κατὰστήσῃ τὸ φῶς μου λαμπρότερον. Ὅλαι αἱ δοκιμαίαι ἀποβαίνουσι μάταιαι, καὶ τίποτε δὲν κατορθῶ. Οὔτε ν' ἀνάψῃ θέλει, οὔτε καὶ ν' ἀφήσῃ τὸ κηρίον μου νὰ καίῃ. Ὅπου εἶναι αὐτὸς, παύει ἡ καύσις. Τίποτε δὲν καίει ἐντὸς τοῦ ἄζωτου, ὅταν εἶναι εἰς τὴν συνήθη αὐτοῦ κατάστασιν. Τὸ ἄζωτον δὲν ἔχει οὔτε δσμήν, οὔτε γεῦσιν, οὔτε ἀναλύεται εἰς τὸ ὕδωρ. Οὔτε δὲ εἶναι οὔτε ἄλλο, καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν ὀργάνων ἡμῶν παράγει ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον ἀποτέλεσμα. Ἴσως σᾶς ἐρρεχεται ν' ἀνακράξῃτε· «Ἀλλ' αὐτὸ λοιπὸν δὲν εἶναι τίποτε. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον ὥστε νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν ἡμῶν τῶν χημικῶν. Τί ἐπῆγε καὶ ἐχύθη εἰς τὸν ἀέρα;» Ἐδῶ τώρα μᾶς ἀποκαλύπτει θαυμάσια ἀποτελέσματα ἡ φιλοσοφικὴ σκέψις καὶ παρατήρησις. Συλλογισθῇτε

τί θὰ ἐγίνετο ἂν ἡ ἀτμοσφαῖρα, ἀντὶ νὰ σύγκειται ἐξ ἀζώτου καὶ ὀξυγόνου, περιεῖχε μόνον καθαρὸν ὀξυγόνον. Εἴδετε καὶ γνωρίζετε ὅτι ῥάβδος σιδηρὰ ἀναπτομένη ἐντὸς ὀξυγόνου, καίεται δολιχῆρος καὶ χωρὶς οὐδὲν μέρος αὐτῆς νὰ μείνῃ. Φαντασθῇτε τί θὰ ἐγίνετο ἡ σιδηρὰ κίγκλις πρὸ τῆς ἐστίας σας, ὅπου συνήθως θερμαίνεσθε, ἂν ὁ ἀὴρ συνέκειτο ἐκ μόνου ὀξυγόνου. Θὰ ἐκαίετο ταχύτερον τοῦ γαιάνθρακος, διότι τὸ σιδηρὸν εἶναι εὐκαυστότερον τοῦ γαιάνθρακος, οὗ ἡ φλόξ κυμαίνεται ἐντὸς τῆς ἐστίας σας. Τὸ πῦρ τῆς ἀτμομηχανῆς θὰ ἐγίνετο τὸ κέντρον ἀπεράντου πυρκαϊᾶς, ἂν περιστοιχιζόμεθα μόνον ὑπ' ὀξυγόνου. Τὸ ἄζωτον λοιπὸν ἀφαιρεῖ μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ ὀξυγόνου, πραῦνει αὐτό, καὶ τὸ καθιστᾷ χρησιμώτερον εἰς ἡμᾶς, καὶ προσέτι μᾶς ἀπαλλάττει τοῦ ἀνθρακος ὃν εἴδετε ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ κηρίου, διότι διασπείρει αὐτὸν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ τὸν φέρει ὅπου δύναται νὰ γίνῃ ὠφελιμώτατος εἰς τὸν ἄνθρωπον, χρησιμεύων εἰς τὰ φυτὰ. Τὰ κατορθώματά του λοιπὸν εἶναι μεγάλα, ἂν καὶ ἔχετε ὀρεξιν νὰ εἰπῇτε ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸ σπουδάσῃτε. Εἰς τὴν συνήθη αὐτοῦ κατάστασιν τὸ ἄζωτον εἶναι στοιχεῖον ἀδρανές, καὶ χρειάζεται μεγίστη ἠλεκτρικὴ δύναμις ἵνα τὸ βιάσῃ νὰ συνδυασθῇ ἀμέσως, καὶ τότε πάλιν εἰς ἀπείρως ἐλαχίστας ποσότητας, μετὰ τοῦ ἄλλου στοιχείου τῆς ἀτμοσφαίρας, ἡ μετ' ἄλλων ὕλων αἵτινες τὸ περιστοιχίζουσιν. Εἶναι οὐσία ἐντελῶς ἀδιάφορος, καὶ διὰ τοῦτο παντάπασιν ἀβλαβής.

Πρὶν σᾶς εἰπῶ περισσότερα περὶ τοῦ ἀζώτου, πρέπει νὰ σᾶς ἐκθέσω τινὰς λεπτομερείας ἀκόμη περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, ἧς μέρος ἀποτελεῖ. Ἀν λάβωμεν ἑκατὸν μέρη ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ, ὁ πῖναξ οὗτος μᾶς δεικνύει τὰ συστατικὰ αὐτῶν:

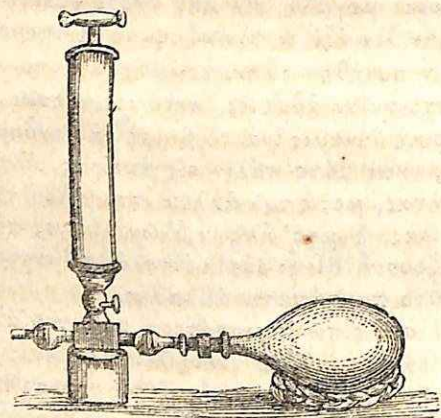
	Ὀγκος	Βάρος
Ὀξυγόνου	20	21,3
Ἀζώτου	80	79,7
Ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος 100	100	

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἀνάλυσις τοῦ ἀέρος ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον εἰς αὐτὸν ὀξυγόνον καὶ ἄζωτον. Ὡς ἐκ τῶν ἐρευνῶν ἡμῶν μαθηθῶμεν, πέντε μέρη ἀτμοσφαίρας περιέχουσι τέσσαρα πέμπτη ἀζώτου καὶ ἐν πέμπτον ὀξυγόνου. Ἡ ἀναλογία αὕτη περιορίζει τὸ ὀξυγόνον εἰς τὴν ποσότητα ἧτις προμηθεύει τὴν ἀναγκαίαν ὕλην πρὸς καύσιν τοῦ κηρίου, καὶ παράγει ἀτμοσφαῖραν ἣν οἱ πνεύμονες δύνανται ν' ἀναπνεύσωσι χωρὶς κινδύνου διὰ τὴν ὑγείαν. Καὶ σπουδαῖον μὲν εἶναι δι' ἡμᾶς νὰ γίνεταί ἡ μίξις τοῦ ὀξυγόνου τοιαύτη ὥστε νὰ ἡμπορώμεν νὰ τὸ ἀναπνέωμεν, οὐχ ἥττον ὅμως εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔχωμεν καὶ ἀτμοσφαῖραν εἰς ἣν νὰ ἡμπορώσι νὰ καίωσι καλῶς τὰ ξύλα, οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κηρία.

Ἀλλ' ἄς ἐπανέλθω εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Εἰ-

δατε ανωτέρω τὸ σχετικὸν βάρος τῶν δύο αερίων ἐξ ὧν συντίθεται. Κατ' αὐτὸ, μία λίτρα αζώτου βαρύνει 1 γρ. 256· τὸ δ' ὀξυγόνον εἶναι ὀλίγον βαρύτερον, καὶ μία λίτρα αὐτοῦ βαρύνει 1 γρ. 430, ἐν ᾧ μία λίτρα αέρος βαρύνει 1 γρ. 294.

Τινὲς τῶν ἀκροατῶν μου μ' ἐρώτησαν πῶς ἠμποροῦμεν νὰ ζυγίζωμεν τὰ αέρια. Ἡ περιέργειά των μ' ἐχαροποίησε, καὶ θέλω νὰ τὴν εὐχαριστήσω. Θὰ σᾶς δείξω τὸν τρόπον. Εἶναι ἀπλοῦς καὶ εὐκολός. Ἴδου μία πλάστιγγη, ἡ ζυγάρια, καὶ ἴδου μία χαλκὴ φιάλη, ἐλαφροτάτη, ὅσον τὸ ἐπιτρέπει ἡ ἀπαιτούμενη στερεότης. Εἶναι τορνευτὴ, ἀδιαπέραστος εἰς τὸν αέρα, καὶ ἔχει κρουνὸν ὅστις ἀνοίγεται καὶ κλείεται κατὰ θέλησιν. Ἐπειδὴ τώρα εἶναι ἀνοικτὸς, ἡ φιάλη τώρα εἶναι πλήρης αέρος. Ἡ πλάστιγγη αὐτὴ εἶναι ἀκριβεστάτη, καὶ, ἂν θέσω τὴν φιάλην εἰς τὴν μίαν λεκάνην αὐτῆς, βλέπετε ὅτι ἰσορροπεῖ μετὰ τοῦ σταθμοῦ τοῦ τεθειμένου εἰς τὴν ἄλλην λεκάνην. Ἴδου τώρα καὶ ἡ ἀντλία αὐτῆς.

Σχ. 40.

Δι' αὐτῆς ἠμπορῶ νὰ συμπιέζω τὸν αέρα ἐντὸς τῆς φιάλης. Θὰ εἰσάξω λοιπὸν ἱκανὸν ὄγκον αέρος εἰς τὴν φιάλην, καὶ ἡ ἀντλία μου εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ μετρᾷ τὸν αέρα ἐν ᾧ διέρχεται. (Ὁ καθηγητὴς εἰσάγει διὰ τῆς ἀντλίας εἴκοσι μέτρα αέρος εἰς τὴν φιάλην.) Τώρα ἂς κλείσωμεν τὸν κρουνὸν, καὶ ἂς θέσωμεν πάλιν τὴν φιάλην ἐπὶ τῆς πλάστιγγος. Ἴδέτε πῶς ἡ λεκάνη αὐτῆς καταβαίνει. Εἰς τί ν' ἀποδώσωμεν ὅτι ἔγινε βαρύτερα; Εἰς τὸν αέρα τὸν εἰσαχθέντα. Δὲν περιέχει μὲν αέρα περισσότερον κατὰ τὴν ἔκτασιν, ἀλλ' ὁ περιεχόμενος εἶναι τώρα βαρύτερος διότι περισσότεραν ποσότητα αὐτοῦ ἐμπυκνώσαμεν ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἡθελον νὰ σᾶς δώσω ἀκριβῆ γνῶσιν περὶ αὐτοῦ τοῦ αέρος. Ἴδου αὐτὸς ὁ ὑάλινος κώδων, ἀνοικτὸς κάτωθεν, καὶ ἰστάμενος ἐντὸς νεροῦ, ἐν ᾧ νερὸν τὸν πληροῖ ὁλόκληρον. Ἀνωθεν ἔχει κρουνὸν, εἰς ὃν προσαρμόζεται καὶ βιδώνεται ἀκριβῶς ὁ κρουνὸς τῆς ἡμετέρας φιάλης. Ἄν τώρα ἀνοίξω τοὺς δύο στρόφιγκας, ὥστε νὰ κοινωνῶσιν οἱ δύο κρουνοί, θὰ ἴδῃτε ὅτι τὰ εἴκοσι μέτρα αέρος τὰ

συμπυκνωθέντα ἐντὸς τῆς χαλκῆς φιάλης θὰ σπεύσωσι νὰ ἐξορμήσωσι, διερχόμενα διὰ τοῦ νεροῦ. Ἴδου, ἐξῆλθον ὅλα· καὶ διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τούτου, καὶ ὅτι δὲν ἠπατήθημεν, ἂς θέσωμεν πάλιν τὴν χαλκὴν φιάλην εἰς τὴν πλάστιγγα. Τὸ βλέπετε· ἰσορροπεῖ πάλιν πρὸς τὸν σταθμὸν τῆς ἄλλης λεκάνης, καθὼς εἰς τὴν ἀρχήν. Ἐπομένως τὸ πείραμα ἡμῶν ἐπέτυχεν. Ἐνοήσατε τώρα πῶς εὐρομεν τὸ βάρος τοῦ προσθέτου αέρος, τοῦ συμπυκνωθέντος ἐντὸς τῆς φιάλης. Οὕτω κατορθώνομεν νὰ μάθωμεν ὅτι ἐν κυβικὸν ὑποδεκάμετρον αέρος βαρύνει 1 γρ. 294.

Σχ. 41.

Ἀλλὰ τὸ μικρὸν τοῦτο πείραμα δὲν ἀρκεῖ ὅπως σᾶς δώσῃ ἰδέαν καθαράν καὶ θετικὴν τῆς βαρύτητος τοῦ αέρος. Ὁ ἀὴρ τῆς φιάλης ταύτης, ὅστις ἔχει ὄγκον ἐνὸς δεκάτου τοῦ κυβικοῦ μέτρου, βαρύνει 12 γρ. 24. Πόσον δὲ νομίζετε ὅτι βαρύνει ὁ ἀὴρ ἐντὸς τοῦ κυβωτίου ἐκείνου ἐκεῖ κάτω, ἐπίτηδες ὑπ' ἐμοῦ κατασκευασθέντος; Βαρύνει μίαν λίτραν· ἀκριβῶς μίαν λίτραν. Ὑπελόγησα δὲ καὶ τὸ βάρος τοῦ αέρος ὅστις μᾶς περιτοιχίζει ἐντὸς αὐτῆς τῆς αἰθούσης. Ἰσως δὲν τὸ φαντάζεσθε· βαρύνει ὁλόκληρον τόνον.

Ἐπίται συνήθεια.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Συνήθεια· ἰδίαι σελ. 628.

I'

— Κακὰ μαντᾶτα, εἶπεν ὁ πλοῦτος προσερχόμενος πρὸς τοὺς δύο ἀξιωματικούς.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ Βλονδῶ.

— Νὰ τί τρέχει. Ἐλογάριαζα ὅτι θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ ἀράξωμεν εἰς ἐκείνην τὴν ἀκτὴν καὶ ἤθελα νὰ σᾶς ὀδηγήσω εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Βελλ-σόουνδ ὅπου ὑπάρχει ἀσφάλεια καὶ εὐρίσκει τις καὶ ρυάκια γλυκοῦ νεροῦ, ἀλλὰ βλέπω ὅτι ὅλον τὸ μέρος περικλείεται ἀπὸ πάγους. Οἱ διαβολόπαγοι! Δὲν ἠξεύρετε τί ἰδιοτροπίαις ἔχουν! Μὰ τὸν Θεόν, κοντεύω νὰ πιστεύσω ὅτι κατοικοῦνται ἀπὸ δαιμόνια, τὰ ὁποῖα τοὺς περιφέρουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ διὰ νὰ ζαλίζουν τοὺς πλοῦτους. Πότε μαζεύονται εἰς τὸ μεσημβρινὸν ἀκρωτήριο τῆς Σπιτζεβέργης, πότε πρὸς ἀνατολάς, πότε πρὸς δυσμᾶς. Ἡ δυτικὴ ἀκτὴ εἶναι συνήθως ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ ἡ μάλλον συχναζομένη· ἐκεῖ ἐμαζεύοντο ἄλλοτε τὰ ὀλλανδικὰ πλοῖα καὶ ἐκεῖ προσπαθοῦν καὶ τώρα ἀκόμη νὰ ἀράξουν οἱ ψαράδες μας ἀπὸ τὴν Νορβηγίαν. Τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν, τὸ ἐναντίον, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ

τὴν πλησιάσῃ· ἔχει ὑφάλους εἰς τοὺς ὁποίους τὸ πλοῖον ἠμπορεῖ νὰ γείνη κομμάτια ὅταν καρυδόφλουδο.... Ἐχουν γείνει καταστροφαὶ ἐκεῖ! Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκεῖ εὐρέθησαν μόνον τοὺς ἐπάνω εἰς ἐν νησί αὐτῆς τῆς διαβολοθαλάσσης οἱ τέσσαρες Ῥῶσσοι ναῦται. Ἡξεύρετε τὴν ἱστορίαν....

— Ποίαν ἱστορίαν; ἀνέκραξεν ὁ Μαρσέλ.

— Ἐπρεπε νὰ τὴν ἠξεύρετε σεῖς, ὁποῦ διαβάσετε τόσα βιβλία—κάθε ἡμέραν σᾶς ἐπαινεῖ διὰ τοῦτο ἡ κόρη μου. Εἶνε ἐν φυλλάδιον ὁποῦ τὴν περιέχει, τὸ μετέφρασαν καὶ σουηδικὰ καὶ ἰσλανδικὰ ἀκόμη, καὶ πιστεύω καὶ γαλλικά.

— Περιέργον! Πολλὰς περιηγήσεις ἀνέγνωσα, ἀλλὰ τὸ φυλλάδιον αὐτὸ δὲν τὸ ἠξεύρω· προθύμως δὲ θὰ ἤκουον τὴν ἱστορίαν τῶν τεσσάρων Ῥώσων.

— Εὐχαρίστως θὰ τὴν διηγηθῶ· εἶχα μάλιστα κατὰ νοῦν νὰ τὴν διηγηθῶ καὶ εἰς τοὺς ναύτας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁμιλῶν πρὸς σᾶς θὰ ἦμαι συντομώτερος.

— Ἄς ὑπάγωμεν διὰ νὰ ἤμεθα ἡσυχότεροι ἐκεῖ εἰς τὴν πρῶραν καὶ ἂς πῖωμεν προτῆτερα καὶ ἐν ποτηράκι ρακί, εἶπεν ὁ Μαρσέλ.

— Διὰ τί ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Λάξ· ἔχω μάλιστα ἀνάγκην διότι ἐπέρασα ἐκεῖ ἐπάνω δύο ὥραις διαβολομέναις μ' ἐκείνον τὸν ἄνεμον, ὁποῦ ὀνομάζουσιν οἱ Ἀμερικανοὶ *μπαρμπερί*· καὶ ἔχουν δίκαιον, μὰ τὸν Θεόν, διὰ τί σὲ ξυρίζει, ὅταν τὸ καλῆτερον ξυράφι.

— Νὰ προσκαλέσωμεν καὶ τὴν Κυρίαν Καρίαν νὰ σᾶς ἀκούσῃ; ὑπέλαβεν ὁ Μαρσέλ.

— Ὅχι, περιττόν· αὐτὴ ἠξεύρει πολλὰς ἱστορίας τοιοῦτου εἶδους καλλίτερα ἀπὸ ἐμέ.

Οἱ τρεῖς φίλοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ πλοίαρχου καὶ ἐκάθησαν κύκλῳ μικρᾶς τραπέζης.

— Ὡραῖον ρακί! ἀνέκραξεν ὁ Λάξ, πίνων διὰ μιᾶς τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον τῷ προσήνεγκεν ὁ Βλονδῶ. Εἰς τὸ Χάμμερφεστ δὲν εὐρίσκει τις παρόμοιον.

— Ἀκόμη ἐν! εἶπε μειδιῶν ὁ πλοίαρχος.

— Εὐχαρίστως. Μοῦ φαίνεται ὅτι νὰ εἶχα πάγον εἰς τὸ στομάχι· αὐτὸ τὸ ποτὸν θὰ τὸν διαλύσῃ.

Ἀφ' οὗ ἔπειτα τὸ δεύτερον ποτήριον καὶ ἤναψε τὴν πίπαν του, ὁ πλοῦτος ἐξηκολούθησεν ὡς ἐξῆς.

«Πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πρὸ ἑκατὸν, νομίζω, ἐμπαρός τις τοῦ Μέξεν ἀπέστειλεν ἐν τοῦ ἀλιευτικὸν πλοῖον εἰς τὴν Σπιτζεβέργην. Ὁ πλοίαρχος, ἄνθρωπος ἱκανὸς, ἤθελε, καθὼς οἱ ὀλλανδοί, νὰ πλεύσῃ πρὸς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν, ἀλλ' ἄνεμος φοβερός, πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύναντο ν' ἀντισταθῇ, τὸν ἔρριψε πρὸς ἀνατολάς πλησίον εἰς μίαν νῆσον, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥῶσσοι ὀνομάζουσι Μικράν Μελαγχροινὴν (Μάλοϊ Βρούνε), παράξενον νησάκι, ὅπως θὰ ἴδῃτε.

Σοφὸς τις ἀπὸ τὴν Χριστιανίαν, ὁ Κ. Κέιλχαου, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφθη τὴν Σπιτζεβέργην καὶ τὸν ὁποῖον ἐγὼ εἶδα, ὅταν ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ Χάμμερφεστ, μοῦ εἶπεν ὅτι νομίζει ὅτι ἡ Μελαγχροινὴ αὐτὴ εἶνε ἡ ἰδίᾳ ἐκείνη νῆσος τὴν ὁποίαν οἱ Ἀγγλοὶ σημειοδύνουσιν εἰς τὸν Χάρτην μὲ τὸ ὄνομα Χάφμου· εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐβδομηκοστὴν ὀγδόην μοῖραν, ἀλλ' ἀδιάφορον!

Μόλις τὸ πλοῖον εὐρέθη ἐκεῖ, μίαν περίπου λεύγαν μακράν ἀπὸ τὴν ξηράν, περιεκυκλώθη ἑξαφνα ἀπὸ σωρὸν πλεόντων πάγων· πουθενὰ δὲν ἔβλεπε κανεὶς μέρος διὰ νὰ ἐξέλθῃ.

Τότε ὁ ὑποεπιστάτης τοῦ πλοίου—ὠνομάζετο Χίμκωφ—εἶπεν εἰς τοὺς συντρόφους του ὅτι ἐνθυμεῖτο ὅτι ἄλλοι Ῥῶσσοι προτῆτερα εἶχον κατασκευάσει μίαν καλύβην ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον, τὴν ὁποίαν καλύβην θὰ ἠδύναντο ἴσως νὰ ἀνέβρουν διὰ νὰ περάσουν τὸν χειμῶνα.

Αὐτὴ ἦτο βέβαια μίᾳ καλῇ εἰδησίᾳ, διότι ἡ θέσις των ἦτο φοβερά. Αὐτὸς ὁ ἴδιος προσεφέρθη νὰ ὑπάγῃ διὰ νὰ ἀναζητήσῃ τὴν καλύβην· ὑπῆγε λοιπὸν μὲ τὸν ἀναδεξιμὸν του, τὸν Ἰβάν Χίμκωφ, καὶ μὲ δύο ἄλλους ναύτας.

Ὁ δρόμος ἦτο δύσκολος, πάγοι παντοῦ· δὲν ἠμπόρεσαν λοιπὸν νὰ πάρουν μαζί των παρὰ μόνον τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, διὰ μιᾶς ἡμέρας ἢ δύο, τὸ πολὺ, ἀπουσίαν.

Στάσου νὰ ἐνθυμηθῶ τί ἐπῆραν· ᾶ! ἐν τουφέκι, πυρίτιδα, σφαίρας, ἓνα πέλεκυν, καμυῖαν εἰκοσαριὰν λίτρας ἀλεύρι, ἓνα τεντζερέν.... τίποτε ἄλλο... Ὅχι, ὄχι.... εἶχαν καὶ ἐν μαχαίρι, ἴσκαν, καπνὸν, πίπας....

Πολὺ φρόνιμα, διέκοψε λέγων ὁ Βλονδῶ γεμίζων τὴν πίπαν του, ὡς ἂν ἤθελε διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος νὰ πιστώσῃ πόσον φρονίμως ἐπραξάν οἱ θαλασσοπόροι ἐκεῖνοι λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ χρειώδη διὰ τὸ κάπνισμα.

Οἱ τέσσαρές μας λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ Λάξ, ἀφ' οὗ ἐπεριπάτησαν μιστῆς λεύγας δρόμον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου, ἀνεκάλυψαν ὅ,τι ἐζητοῦν· μίαν ὠραιότητα καὶ καλοκαυωμένην καλύβην, μὲ δύο χωρίσματα, μὲ ἓνα φοῦρνον· μὲ ἄλλους λόγους ὅλον τὸ πλήρωμα ἠμποροῦσε νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖ. Ἐπέρασαν καλὰ τὴν νύκτα καὶ τὸ πρωῒ τῆς ἄλλης ἡμέρας ἐξεκίνησαν νὰ ἀναγγεῖλουν εἰς τοὺς συντρόφους των τὴν ἀνακάλυψιν.

Φαντασθῆτε ὅμως τὴν ἐκπληξίν των, ὅταν παρατηρήσαντες ὁλόγυρα δὲν εἶδον οὔτε πλοῖον οὔτε πάγους, παρὰ τὰ κύματα τῆς θαλάσσης... Ὁ ἄνεμος εἶχε σαρώσει τὴν νύκτα τὴν θάλασσαν, καὶ τὸ πλοῖον πάγει μαζί μὲ τοὺς πάγους.... οὔτε ἔγνη εὐρέθησαν ποτε πλοῖον....

Οἱ δυστυχισμένοι εὐρέθησαν μόνον τῶν εἰς μίαν ἐρημόνησον· δὲν εἶχαν οὔτε λέμβον, οὔτε τίποτε.

Πρῶτον ἀπὸ ὅλα ἔπρεπε νὰ σκεφθοῦν διὰ

τροφὴν. Εὐτυχῶς εἰς τὴν νῆσον ὑπῆρχον τάρανδοι, καὶ αὐτοὶ εἶχον τουφέκια. Ἐκυνήγησαν λοιπὸν, ἐσκότωσαν ὡς δώδεκα τάρανδους καὶ ἐξήρανον τὸ κρέας των διὰ τὴν νύκτα. Ἐπειτα ἐδιόρθωσαν τὴν καλύβην των, τὴν ὁποίαν εἶχον ὀλίγον χαλάσει αἱ τρικυμῖαι.... Εἰς τὴν Σπιτζε-βέρογην, καθὼς γνωρίζετε, δὲν ὑπάρχει οὔτε δένδρον οὔτε δεινδράκι, ἀλλὰ τὰ ῥεύματα φέρουν ξύλα ἀπὸ ἄλλα μέρη, ἴσως ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

— Ναι, διέκοψε λέγων ὁ Μαρσέλ, ὅστις προθύμως ἐξήταζε πᾶν ζήτημα ἀναγόμενον εἰς τὴν φυσικὴν ἢ εἰς τὴν γεωγραφίαν· ἐκ τούτου δύναται μάλιστα ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει πρὸς βορρᾶν διάβασις τις μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Ἐπεθύμουν νὰ ἴδω ἐν ἐκ τῶν τοιούτων ξύλων, τὰ ὁποῖα φέρονται ὑπὸ τοῦ ῥεύματος διὰ τὴν νύκτα, ἂν ἀληθῶς διακρίναι τις ἐπ' αὐτῶν, ὡς διακρίνεται ὁ Σκορσένης, κεντήματα εἰδους τινὸς ἐντόμων, μὴ ὑπαρχόντων εἰμὴ εἰς τὰς βορείους χώρας. Ἡ παρατήρησις αὕτη θὰ ἦεν σπουδαιότατη· καὶ ἂν ποτὲ πλεύσω πρὸς τὸν ἀνταρκτικὸν πόλον, θὰ ἐπεθύμουν πολὺ νὰ κατορθώσω νὰ πιάσω, ὅπως τοῦτο συνέβη εἰς τινὰς φλαינוθήρας, ἐν ἐκ τῶν κητωδῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἔχουσι μὲν κτυπηθῇ πρότερον διὰ καμακίου εἰς τὰς βορείους θαλάσσας καὶ κατέφυγον ἔπειτα εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν. Ἀλλὰ μὲ συγχωρεῖς, ἀγαπητὲ Ἀλέξ, διὰ τὴν διακοπὴν ταύτην· ἐξακολούθησον, παρακαλῶ, διότι ἡ διήγησίς σου πολὺ μ' ἐνδιαφέρει.

— Ἐξακολουθῶ, εἶπεν ὁ Ἀλέξ, ὅστις ἀφ' οὗτο ἔχεν ἐπιβῇ ἐπὶ τῆς *Ρόζας Μαρίας* εἶχε συνεισφέρει εἰς τὰς τοιαύτας διακοπὰς τοῦ ὑποπλοιάρχου.

Οἱ τέσσαρες Ῥώσσοι, περιπλανώμενοι, νητύχισαν νὰ εὗρωσιν ὀλίγα κομμάτια τοιούτων ξύλων καὶ κατ' ὁρμήσαν καὶ τὴν καλύβην των νὰ διορθώσωσι καὶ νὰ θερμανθῶσιν ὀλίγον. Πολὺ πλεονέκτερον ὅμως ἐχάρησαν ὅτε εὗρον τὰ ναυάγια πλοίου τινος εἰς τὰ ὁποῖα ὑπῆρχον ὀλίγα καρφία καὶ ἄλλα σιδηρικά. Ἡ πυρτίς των εἶχε τελειώσει καὶ ἡμπόρεσαν μὲ αὐτὰ τὰ καρφία νὰ κατασκευάσωσι λόγχας. Τὰ ἄλλα σιδηρὰ τὰ μετεχειρίσθησαν ὡς σφυρία καὶ κατ' ὁρμήσαν, τέλος πάντων, ὡς καὶ τόξον νὰ σχηματίσωσιν. Οὕτω λοιπὸν ὠπλισμένοι ἐσκότωσαν μίαν ἡμέραν μίαν ἄρκτον, ἡ ὁποία ἐπλησίαζεν εἰς τὸ οἰκημὸν των· τὸ κρέας τῆς τῆς εἶχον διὰ τροφὴν, τὸ δέρμα τῆς δὲ ἐνδυμασίαν καὶ μὲ τὰ νεῦρά τῆς ἔκαμον κλωσάδας.

— Ἡ ἱστορία αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ Ῥοβινσὼν, εἶπεν ὁ Μαρσέλ.

— Ῥοβινσὼν, δὲν βαρύνεσθε! ἀπήντησεν ὁ Ἀλέξ, ὁ ὁποῖος ἐπειράχθη τὴν νύκτα διὰ τὴν νέαν διακοπὴν τοῦ Μαρσέλ καὶ τὴν ἐξέλαβε μάλιστα ὡς εἰρωνεῖαν. Ἐδιόρθασα τὸν Ῥοβινσὼν, μεταφρασμένον σουηδικῶς, ἀλλὰ σὰς λέγω ὅτι αὐτὸς ὁ

Κύριος, ὁποῦ τὸν ἔκαμε, ἐνόμισε κουτοὺς ἐκείνους, ὁποῦ θὰ τὸν διαβάσουν. Ἐχεῖ μέσα ἀρκετὰ ψεύδη, ἐνθ' ἐκεῖνα ὁποῦ σὰς διηγούμεαι ἐγὼ εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια.

— Δὲν ἀμφισβᾶλλω, ὑπέλαβεν ὁ Μαρσέλ, διὰ τὴν κατ' ὁρμήσαν τὸν Ἀλέξ.

— Καὶ τέλος πάντων αὐτὸς ὁ Ῥοβινσὼν εἶχε βίβλιν εἰς γῆν καρποφόρον, ὅπου κάλλιστα ἡμπορεῖ νὰ φυτεύσῃ· ἔπειτα εἶχε παντὸς εἶδους σκεύη κλπ.

— Μὲ συγχωρεῖς, φίλε μου, ὑπέλαβε πάλιν ὁ Μαρσέλ, ἔκαμα πολὺ κακὰ νὰ σὲ διακόψω· ἀλλ' ἐξακολούθησον, θ' ἀκούω εἰς τὸ ἐξῆς μὲ ὅλην τὴν προσοχήν.

— Ἦλθε λοιπὸν ὁ χειμὼν, ἐξακολούθησε λέγων ὁ Ἀλέξ ἡσυχος πλέον, ὁ μικρὸς, ὁ φοβερὸς χειμὼν τῶν πολιτικῶν χωρῶν! Οἱ δυστυχεῖς μας Ῥώσσοι, κλεισμένοι εἰς τὴν καλύβην των, ἐστέναζον διὰ τὸ σκότος, τὸ ὁποῖον τοὺς περιεκύκλωνεν. Ἀπεφάσισαν νὰ κάμωσιν ἓνα λύχνον μὲ ἄργιλον, τὸν ὁποῖον ἐξήραναν ἔπειτα, ἔθεσαν λίπος τάρανδου καὶ τὸν ἔκαψαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἰκονόμησαν ὅλας τὰς πρώτας ἀνάγκας των, διὰ πολλῆς δὲ σωματικῆς κινήσεως ἀπέφυγον τὴν ἀπονάρκωσιν καὶ τὸν θάνατον, ἀλλ' ὅχι ὅλοι, οἱ τρεῖς μόνον· ὁ εἰς ὑπέκυψεν ὁ δυστυχὴς καὶ ἐτάφη ἐντὸς τῆς χιόνος!

Ἐξ ἑτῆ παρήλθον οὕτως, ἐξ ἑτῆ διέμειναν ἐκεῖ ταλαιπωρούμενοι, ἕως οὗ τέλος εἶδον μακρὰν εἰς τὸν ὀρίζοντα πανίαν. Πῶς νὰ ἐκφράσω τὴν χαρὰν των; Ὁ πλοίαρχος τοὺς παρέλαβε μετὰ πέντε ἐβδομάδας ἦσαν εἰς τὸν Ἀρχάγγελον. Ἡ σύζυγος τοῦ Χίμκοφ ἐκόντευσε νὰ πνιγῇ· ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν νὰ τὸν ἀσπασθῇ.

— Εὐχαριστῶ, ἀγαπητὲ Ἀλέξ, εἶπεν ὁ Μαρσέλ· θὰ ἐνθυμῶμαι πάντοτε τὴν διήγησίν σου.

XAVIER MARMIER

Μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

* * *

ΠΕΤΡΟΣ Ο Β' ΤΗΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ*

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ὁ ναύαρχος Ἀλβάρος Καβράλ, χάσας τὸν δρόμον του πρὸς τὰς Ἰνδίας, προσήραξε κατὰ λάθος εἰς σκιερὰν καὶ ὀλοπράσινον παραλίαν, ἧς ἔλαβε κατοχὴν ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου αὐτοῦ Δὸν Ἐμμανουήλ, βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας.

Ἡ χώρα αὕτη ὠνομάσθη Βρασιλία ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀφθονοῦντος πολυτίμου ἐρυθροῦ ξύλου, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα *βρασίλου*, ἀπαραλλάκτως ὡς ἡ χερσόνησος τοῦ Πέλοπος, Μωρέας, ἐνεκα τοῦ πλήθους τῶν μωρεῶν, καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Πρωσίας Βερολῖνον, (Behr-lin), ἥτοι Ἀρκουδόπολις, ἐκ τοῦ ἦθους τῶν πρώτων αὐτῆς οἰκιστῶν.

1. Προσεχῶς ἡ Ἑστία θὰ δημοσιεύσῃ σύντομον γεωγραφίαν τῆς Βρασιλίας.

Κυριώτατος προορισμὸς τῆς νέας ἀποικίας ὑπῆρξεν ἐπὶ τρεῖς ὅλους αἰῶνας ν' ἀπαλλάττῃ τοὺς διαδόχους τοῦ Δὸν Ἐμμανουήλ ἀπὸ τῆς ὀχληρᾶς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ κανονίζωσι τὰς δαπάνας των πρὸς τὰ εἰσοδήματα τῆς μικρᾶς αὐτῶν ἐπικρατείας. Μὴ ὑπαρχόντων δὲ εἰσέτι τότε οὔτε συνταγμάτων, οὔτε βουλευτικῶν ἀπαιτήσεων, οὔδὲ στρατιᾶς κηφόνων, οἱ θησαυροὶ τῆς Βρασιλίας ὑπερήρουν πρὸς χορτάσμον τοῦ τε ἀνωτάτου ἄρχοντος καὶ τῶν εὐαρίθμων αὐτοῦ εὐνοουμένων, ἄνευ ἐντελοῦς ἐρημώσεως τῆς χώρας, ἀποξηράνσεως τῶν ὑδραγωγείων, ἐμπρησμοῦ τῶν δασῶν ἢ παραχωρήσεως τῶν ἀκενῶν τοῦ τόπου ἐκεῖνου μεταλλείων εἰς μεταπράτας μετοχῶν.

Ἐτερον ὠφέλημα ἐκ τῆς νέας ἀποικίας ἦτο τὸ ν' ἀπαλλάττῃ τὴν μητρόπολιν ἀπὸ παντὸς κακούργου ἢ ταραξίου. Οἱ τοιοῦτοι συλλαμβανόμενοι ἄνευ φλυαρίας καὶ διατυπώσεων, περιετυλίσσοντο ὡς δέμα ἐμπορεύματος διὰ στερεῶν σχοινίων καὶ ἐστέλλοντο ἐκεῖ νὰ καλλιεργήσωσι τὴν γῆν ἢ νὰ χορτάσωσι τὰ θηρία τῶν δασῶν. Ἡ Βρασιλία ἦτο ἡ διακεκαυμένη Σιβηρία τῶν Πορτογάλων, ἀπαλλάττουσα αὐτοὺς τῆς μάστιγος τῆς φυγοδικίας καὶ τῆς ὑποχρεώσεως νὰ συνθηκολογῶσι πρὸς τοὺς ληστές.

Ἐπειδὴ ὅμως οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀμύγητος κακοῦ ἀγαθόν, ὁ ἀμύθητος πλοῦτος τῆς Βρασιλίας καὶ ἡ παρεπομένη τούτῳ πολυτέλεια ἔσχον τὸ πονηρὸν ἀποτέλεσμα νὰ ἐκθηλύνωσι τὰ ἦθη τῶν Πορτογάλων. Τοὺς πρὶν κατακτητὰς τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἀφρικῆς κατέστησεν ἡ τρυφὴ ἀνικάνους καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν νὰ ὑπερκαπίσωσιν ἐστίας. Οὕτως, ὅτε ὁ Ναπολέων Α' ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς νὰ μοιράσωσιν ἀδελφικῶς ὡς πορτογάλιον τὴν Πορτογαλίαν, ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς Δὸν Ἰωάννης, ἀντὶ νὰ σύρῃ τὸ ξίφος ὑπὲρ πατρίδος, ἐνόμισε φρονιμότερον ν' ἀποθέσῃ τὴν φροντίδα ταύτην εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ νὰ μεταβῇ οἰκογενειακῶς ὁ ἴδιος ἐκεῖ, ὅπου ἔστειλε πρότερον τοὺς ἄλλους.

Οἱ ἔρημοι βασιλέως Πορτογαλιῶται ὑπέμειναν ἐπὶ δεκατέσσαρα ὅλα ἔτη τὴν στέρησιν ταύτην ἀγογγύστως. Ἐπὶ τέλους ὅμως ὁ βασιλικὸς αὐτῶν πόθος κατήντησε τοιοῦτος, ὥστε, ἀφοῦ ἀπέτυχον αἱ ἐκείναι, ἐξεδήλωσαν δι' ἐπαναστάσεως ὅτι ἀδύνατον ἦτο αὐτοῖς ν' ἀντιέξωσιν ἐπὶ πλέον εἰς τὴν πικρίαν τοῦ χωρισμοῦ. Οὕτως ὁ Δὸν Ἰωάννης ἠναγκάσθη νὰ πλεύσῃ καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ νέου εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον, ὑπέκων εἰς τὰς εὐχὰς καὶ τὰ ὀδοφράγματα τῶν πιστῶν αὐτοῦ ὑπηκόων.

Ἀλλ' ἂν δὲν ἔστεργον νὰ μένωσιν ἀβασίλευτοι οἱ κάτοικοι τῆς Λισαβώνας, καὶ οἱ Βρασιλιανοὶ ἀφ' ἐτέρου συνειθίσαντες νὰ νομίζωνται ἄξιοι βασιλικῆς παρουσίας, ἐθεώρουν ἤδη ὡς ταπεινῶσιν τὸ ν' ἀσπάζωνται τὴν χεῖρα ἀπλοῦ τοποτηρητοῦ. Πρωτὰν λοιπὸν τινὰ ἐξεγερθέντες

κάκεινοι ἐκήρυξαν ἑαυτοὺς ἀνεξαρτήτους ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ μείναντος παρ' αὐτοῖς βασιλέως Δὸν Πέτρου τοῦ Α', ὅστις ἐδέχθη τὸ δῶρον τῶν κατὰ τῆς πατρίδος του καὶ τοῦ πατρὸς του ἐπαναστατησάντων, ἐπὶ τῷ ἀξιεπαίνῳ σκοπῷ τοῦ ν' ἀσφαλίῃ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ὠραίας ἐκείνης χώρας, ὡς εἶπεν ἐν τῇ προσλαλιᾷ τῆς ἀποδοχῆς.

Γνωστὴ εἶναι ἡ γαλλικὴ παροιμία «*ὅσον τις τρώγει, τοσοῦτον ἡ ὄρεξις του αὐξάνει*». Οἱ πρῶτοι ὑποτελεῖς τῆς Πορτογαλλίας, μὴ ἀρκεσθέντες εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτοκράτορος, ἠθέλησαν μετ' οὐ πολὺ καὶ σύνταγμα. Παραχωρηθέντος δὲ τούτου, ἀπήτησαν καὶ τὴν κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἀξιώματος «*ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ*». Τὴν δὲ τοιαύτην αἴτησιν ὑπέβαλον κατ' ἐπανάληψιν οἱ Βρασιλιανοὶ πατριῶται εἰς τὸν αὐτοκράτορα διὰ τοιοῦτου ἀγροίκου καὶ ἀναγωγίου τρόπου, ὥστε οὗτος, ἀφοῦ ἐπάλαισεν ἐπὶ δεκαετίαν κατὰ τῶν ἀγριανθρώπων ἐκείνων, ἀηδιάσας ἐπὶ τέλους τὰς φαρμακερὰς τοῦ στέμματος του ἀκάνθας, παρητήθη ἐσπέρων τινὰ, τὴν 7 Ἀπριλίου 1831, καὶ ἀπέπλευσε τὴν αὐτὴν νύκτα εἰς Εὐρώπην.

Ὀλίγας στιγμὰς πρὶν ἐγκαταλεῖψῃ τὸ Ῥίον Ἰανέιρον ὁ φεύγων αὐτοκράτωρ, εἰσελθὼν ἀκροποδητὴ εἰς κοιτῶνα τινὰ τῶν ἀνακτόρων, ἡσπάσθη δακρύων τὸ μέτωπον κοιμωμένου πενταετοῦ παιδίου. Ὁ παῖς οὗτος ἦτο ὁ μετ' ὀλίγον ἐπισκεψόμενος ἡμᾶς ξένος, ὁ αὐτοκράτωρ Δὸν Πέτρος ὁ Β', εἰς ὃν ὀφείλει ἡ Βρασιλία τὴν σήμερον εὐδαιμονίαν τῆς καὶ ἡμεῖς τὴν ἐπισκευὴν τῶν ὁδῶν τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας.

Τὴν κοιτίδα τῶν παιδίων, ὅσα μέλλουσι νὰ δοξασθῶσιν ἀνδρωθέντα, συνειθίζουσι νὰ κοσμῶσιν οἱ βιογράφοι διὰ σημείων προμηνυόντων τὴν μέλλουσαν ἀρετὴν. Οὕτω καὶ περὶ τοῦ Δὸν Πέτρου λέγεται ὅτι ἦτο πρὶν ἀτίθαστος καὶ ζωηρὸς παῖς, προτιμῶν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ παιγνίδια τῆς μελέτης· ὅτε ὅμως ἔλαβε τὴν εἰδησιν τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διήλθε τὴν νύκτα ἐκείνην κλαίων πικρῶς καὶ συλλογιζόμενος ὅτι ἔμενε μόνος, καὶ παρ' οὐδενὸς ἄλλου πλὴν ἑαυτοῦ εἶχε τι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ νὰ ἐλπίζῃ. Τὴν ἐπιούσαν τῆς ὀδυνηρᾶς ἀγρυπνίας ὁ Δὸν Πέτρος ἦτο ἤδη ἀνὴρ, καίτοι μόλις δεκαετῆς τὴν ἡλικίαν. Ὡς ὁ Γαλιλαῖος δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ δονουμένην λυχνίαν, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ διατί δονεῖται, καὶ μισούμενος τὸν Σταχυερίτην ἀπεδίωκε περὶ μέσσην νύκτα τὸν ὕπνον ἐκ τῶν βλεφάρων, ἵνα μελετήσῃ περὶ τῆς φύσεως τῶν ὄντων. Πλὴν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ἡγάπα ὁ νεανίσκος τὰς τέχνας καὶ τὴν φιλολογίαν· ταύτας ὅμως ἐθεώρει ἀπλοῦν ἐπιδόρπιον, ὡς παρὰ τὴν ἀπαιτείαν τὰ γλυκύ-

σματα καὶ αἱ σταφυλαὶ μετὰ τὸ εὐχυμον καὶ θρεπτικὸν κρέας.

Ἀξίος ἀγωγὸς τοιοῦτου παιδὸς ἦτο ὁ σεβάσμιος καὶ πολυμαθὴς ἐπίσκοπος Χρυσουπόλεως. Ἀλλ' ὁ ἀκράτητος πρὸς τὴν μελέτην ὀργασμὸς τοῦ μαθητοῦ περιώριζε συνήθως τὰ καθήκοντα τοῦ διδασκάλου εἰς τὴν υποχρέωσιν νὰ ἐνθυμίζῃ αὐτῷ καθεκάστην ὅτι, πλὴν τῆς ἀποκτήσεως γνώσεων, ὁ ζῶν ἐν τῷ χοῦν τούτῳ κόσμῳ ἔχει καὶ τρεῖς ἄλλας υποχρεώσεις, νὰ προγεύεται, νὰ δειπνῇ καὶ νὰ κοιμᾶται.

Ἐνθ' ὁ νεαρὸς ἡγεμὼν καθίστατο καθεκάστην ἀξιώτερος οὐ μόνον νὰ βασιλεύσῃ ἀλλὰ καὶ νὰ κυβερνήσῃ, τὰ πράγματα τῆς αὐτοκρατορίας δὲν ἠκολούθουν τὸν εὐθὺν δρόμον. Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας συνίστατο μέχρι τοῦ ἔτους 1830 ἐξ Εὐρωπαϊκῶν ἀποίκων, γεωκτημόνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἐξ ἐντοπίων, μαύρων καὶ μιγάδων, ἡσύχως ἀσχολουμένων περὶ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς σακχαρώσεως καὶ τοῦ καφέ. Μετὰ τὴν παραχώρησιν ὅμως συντάγματος, εἰς τὰς δύο ταύτας τάξεις φιλησύχων πολιτῶν προσετέθη καὶ ἑτέρα, ἥτις, ἀντὶ νὰ καλλιερῇ ἢ νὰ πωλῇ τὸν καφέ, ἐπρότιμα νὰ τὸν πίνῃ ἑτοιμον, συζητοῦσα ἀπὸ πρωῒας μέχρι μεσονύκτων περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος, τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐλευθέρου πολίτου, τῆς διοικητικῆς ἀποκεντρώσεως καὶ τῆς ἀνάγκης ἀδούλου τοῦ συντάγματος ἐφαρμογῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἀγγλία φαίνεται προωρισμένη νὰ χρησιμεύῃ ὡς πρότυπον εἰς τε τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νέου κόσμου τοὺς κοινοβουλευτικούς, οἱ θερμοὶ πατριῶται τῆς Βρασιλίας ἔκριναν εὐλογον νὰ διαιρεθῶσιν ἀκρίβειν εἰς τρεῖς καὶ οὐτέρας, ἐξ ὧν ἀπήλαυσεν ὁ τόπος ὡς πρῶτον εὐεργέτημα ἐμφύλιον πόλεμον, ποτίσαντα ἐπὶ πέντε συνεχῆ ἔτη δι' ἀφθόνην αἵματος τοὺς εὐδαίμονας ἐκείνους ἀγροῦς, οὓς ἔβρεχε πρότερον μόνος ὁ γόνιμος ἰδρώς τοῦ γεωργοῦ.

Ἐν τοιαύτῃ εὐρίσκοντο τὰ πράγματα δεινῶσαι, ὅτε μεσοῦντος τοῦ ἔτους 1840, οἱ λεγόμενοι φιλελεύθεροι ἠττηθέντες εἰς τὰς δῆθεν ἐκλογὰς καὶ μὴ ἀνεχόμενοι νὰ βλέπωσι τοὺς καλουμένους συντηρητικούς ἐντροφῶντας ἐπ' ἀπειρον εἰς τὸν παχύχλοον λειμῶνα τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐσκέφθησαν νὰ προσλάβωσιν ἀκούσιον σύμμαχον τὸν νεαρὸν ἡγεμόνα, κηρύττοντες ἐν ἡλικα παῖδα δεκατετραετῆ. Εὐτυχῶς ὁ παῖς οὗτος ἦτο ἡ ζωσα ἐνσάρκωσις τοῦ ποιητικοῦ ὀνείρου τοῦ Πετράρχου:

Frutto viril su giovanil fiore,
ὥριμος δηλ. καρπὸς ἐπὶ ἄνθους ἑαρινοῦ.

* *

Τὰ ὄρια τῆς «Ἑστίας» δὲν συγχωροῦσιν ἡμῖν οὐδὲ κἄν τρέχοντες ν' ἀφηγηθῶμεν τὰ καθέκαστα τῆς τριακονταπενταετοῦς τοῦ Δὸν Πέτρου βασι-

λείας. Ἀφίνοντες λοιπὸν τὴν χρονολογικὴν ἀφήγησιν, θέλομεν περιορισθῇ εἰς γενικὰς τινας σκέψεις, ὅφ' ὧν καταλαμβάνεται πᾶς ὁ ἐπισκοπῶν τὸ ἐξῆς περίεργον ἐν Βρασιλίᾳ κοινωνικὸν φαινόμενον, τὴν τάξιν δηλ., τὴν εὐνομίαν, τὴν ἐξω ὑπόληψιν καὶ τὴν ὕλικήν πρόδοτον στερεομένης ἐν βραχεὶ χρόνῳ διὰ τῆς θελήσεως ἑνὸς μόνου ἀνδρὸς ἐν χώρᾳ μαστιζομένη ὑπὸ ἐμφυλίων πολέμων, κατοικουμένη ὑπὸ μιγάδος καὶ διεσθαρμένου ὄχλου, καὶ ἐγκλεισμένη εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν ἀνεπτυγμένον πᾶν σπέρμα ἀποσυνθέσεως καὶ καταστροφῆς.

Οἱ τερπόμενοι εἰς ἱστορικοὺς παραλληλισμοὺς πολλὰς δύνανται νὰ εὕρωσιν ὁμοιότητας καὶ συμπτώσεις ἐν ταῖς τύχαις τῆς βρασιλιανῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος. Ἀμφότεραι ἐξηγέρθησαν ὑπὲρ ἐθνικῆς ὑπάρξεως κατὰ τὸ αὐτὸ ἀκριδῶς ἔτος 1821. Ἀμφοτέρων τὸ ἐπιχείρημα ἐπολεμήθη ἐν ἀρχῇ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς συμμαχίας τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἡγεμόνων ὡς ἀποστασία κατὰ νομίμου καθεστώτος. Ἡ ἔπειτα ἀναγνώρισις τῶν ἀποικίων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἐχρησίμειυσεν ὡς ἐπιχείρημα εἰς τὸν Σατωβριάνδον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φιλέλληνας, ἵνα διεκδικήσωσιν ὁμοίαν λύσιν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἡ τε Βρασιλία καὶ ἡ Ἑλλάς, ἅμα τυχοῦσαι αὐθυπαρξίας, ἐσπευσαν νὰ ζητήσωσι καὶ συνταγματικὴν συνθήκην, οὐδόλως ἀναλογισθεῖσαι εἰς ποῖαν εὐρίσκοντο χαοτικὴν κατάστασιν καὶ ἔκλυσιν κοινωνικὴν. Τὸ αἰτούμενον ἀπέσπασαν ἀμφοτέραι διὰ συνωμοσίας παρ' ἡγεμόνων ἐξίσου ἀγαπώντων τὸν τόπον, οἵτινες ἐζήτησαν μετ' ὀλίγον νὰ ἐξουδετερώσωσι διὰ τῶν αὐτῶν περίπου μέσων τὰ ὀλέθρια κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀποτελέσματα τοιοῦτου ἁώρου δωρήματος. Ποτισθέντες πᾶσαν πικρίαν ἔλαβον ἀμφοτέροι τὴν ἐξορίαν ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῶν εἰς τὴν θετὴν πατρίδα. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἡ σύγχρονος ἡμῶν ἱστορία καὶ ἡ τῆς Βρασιλίας βαδίζουσι παραλλήλως, ἕκτοτε ὅμως. . . . ὁ μὲν Ὁθων ἔφυγεν ἄπαις, ὁ δὲ Πέτρος ὁ Α' ἀφῆκε φεύγων εἰς τοὺς Βρασιλιανούς Πέτρον τὸν Β'.

* *

Ὁ ὑπὸ τῶν λεγομένων φιλελευθέρων κηρυχθεὶς ἐν ἡλικίᾳ δεκαπενταετῆς αὐτοκράτωρ εὐρέθη ἀναλαβὼν τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν διάκρισιν ἀληθοῦς κομματικοῦ θηριοτροφείου. Αἱ ἀντίπαλοι φατρίαὶ ἐπάλαιον πρὸς ἀλλήλας δι' ἐφημερίδων, ἀγορεύσεων ἐν ὑπαίθρῳ, συνωμοσιῶν, λιθέλλων καὶ καλπονοθεύσεων· οἱ δὲ ἡττώμενοι περὶ τὰς κάλπας κατέφευγον τὴν ἐπιούσαν εἰς τὰ ὅπλα. Εἰς τὴν ἐρημοῦσαν ἀπὸ πενταετίας τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Μεγαλορρίου (Rio-Grande) ἀνταρσίαν προσετέθησαν κατὰ τὸ 1842 οἱ ἐν Ἀγ. Παύλῳ καὶ Μηνᾷ σπαραγμοί. Ἡ ἀδελφοκτονία ἔληξε μετὰ τριετῆ πόλεμον διὰ τῆς κατατροπώσεως τῶν ὁμοσπον-

διακῶν, ὧν αἱ ἀρχαὶ εἶχον στενὴν συγγένειαν πρὸς τὰς τοῦ παρισινοῦ δήμου. Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς στάσεως ὁ θρίαμβος τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος ἐφαίνετο ἐπὶ τινα χρόνον στερεώθεις, ὅτε αἰφνης οἱ ἀντίπαλοι κατόρθωσαν νὰ ὑφαρπάσωσι καὶ πάλιν τὴν ἐξουσίαν. Ἐκπεσόντες αὐτῆς τῷ 1848 κατέφυγον κατὰ τὸ σύνθημα εἰς τὰ ὅπλα πρὸς ἀνάκτησιν τῶν χαρτοφυλακίων, καὶ τὸ δλημέριον αὐτῶν ἔστησαν ἐν Περναμβούκῳ, ἀνθηρὰν καὶ παχύχλοον ἐπαρχίαν, μεταβληθεῖσαν κακείνην εἰς σφαγεῖον. Τοιαύτη ὑπῆρξε καθ' ὅλην τὴν ἀντιβασιλείαν καὶ τὰ πρῶτα ἔτη ἀπὸ τῆς δῆθεν ἐν ἡλικίᾳ τῆς τοῦ Δὸν Πέτρου Β' ἡ πένθιμος ἱστορία τῆς συνταγματικῆς παρωδίας ἐν Βρασιλίᾳ, αἰσχροὺς φύραμα δόλου καὶ βίας, ζυμωμένον δι' αἵματος καὶ δακρύων.

Ἀλλ' ἐνθ' ἡσχνημόνουν οὕτως αἱ φατρίαί, ὁ αὐτοκράτωρ ἠνδρουτο καὶ μὴ ἀρκούμενος νὰ βασιλεύῃ ἐπεχείρει ἡδὴ καὶ νὰ κυβερνᾷ.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πολιτικῇ ἀξιωματῇ τινα λαθόντα τὴν τύχην νὰ καταστῶσι δημῶδη, τὰ ὅποια ἐν τούτοις, ἐὰν ἀκριβέστερον ἐξετασθῶσιν, οὐδεμίαν ἄλλην φέρουσιν ὑπὲρ αὐτῶν αὐθεντίαν πλὴν μόνως τῆς ἀδιαλείπτου ἀναμασήσεως ὑπὸ σμήνουσι ψιττακῶν. Τοιοῦτόν τι εἶναι καὶ τὸ πολύκροτον ἀπόφθεγμα, τὸ ἐκφωνηθὲν ὑπὸ τοῦ Θιέρσου ἐν παραφορᾷ ἀντιπολιτεύσεως, «ἐν συνταγματικῇ κράτει ὁ βασιλεὺς βασιλεύει καὶ δὲν κυβερνᾷ.» Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος ἐξαίρετικῶν περιστάσεων τοιοῦτόν τι σύστημα κατίσχυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, λαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐκ μοναδικῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ σειρᾶς βλακῶν βασιλέων. Ἀλλ' ἂν αἱ περιπέτειαι τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ καὶ ἡ μακρὰ ἐξίς κατέστησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνεπαίσθητον τὴν ἐν τῷ ῥητῷ τοῦ Θιέρσου περιεχομένην ἀντίφασιν, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ ἀντίφασις αὕτη ἔπαυσεν ὑπάρχουσα ἀναμφισβήτητος καὶ εἰς πάντα λογικὸν ἄνθρωπον καταφανής. Ἀνοίγων τις τὸ τυχὸν οἷας δῆποτε γλώσσης λεξικόν, τὸ τοῦ φιλοσόφου Littré λ.χ., τῆς λέξιν βασιλεύειν εὐρίσκει ἐρμηνευομένην ὡς ἐξῆς: «Βασιλεύω σημαίνει »κυβερνᾷ ἐπικρατεῖαν τινα, φέρων τὸν τίτλον βασιλείας, βασιλίσσης, αὐτοκράτορος, πρίγκηπος» ἢ ἄλλον τοιοῦτον. Κατὰ τοὺς ὁπαδοὺς λοιπὸν τοῦ ἀνωτέρω ἀποφθέγματος δικαιούμεθα μετ' ἱσσης λογικῆς νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐν συνταγματικῇ κράτει ὁ βασιλεὺς κυβερνᾷ καὶ δὲν κυβερνᾷ, ἢ, ἀφίνοντες τὰς λέξεις, νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ἐπειδὴ ἐξαίρετικόν τι τέρας ἔτυχε βίωσιμον ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ τέρας τοῦτο δύναται ἐν πάσῃ χώρᾳ νὰ ἐγκλιματισθῇ καὶ ὑπὸ πάντα οὐρανὸν νὰ εὐδοκηθῇ. Ἀλλ' ὁ Δὸν Πέτρος ἡγάπα τὴν λογικὴν καὶ τοὺς ὑπηκόους του καὶ ἀπεστρέφετο τοὺς πιθήκους.

Πρὸς σωφρονισμόν τῶν πιθήκων τούτων δὲν ἔκρινεν ἀναγκαῖον οὔτε εἰς ἔκνομα μέτρα νὰ καταφύγῃ οὔτε κἄν τὰς βασιλικὰς αὐτοῦ προνομίας

νὰ μεταχειρισθῇ κατακόρως ἐναντίον αὐτῶν. Ἡ θέσις αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν ἀσχημονούντων κομμάτων πολὺ ὁμοιάζε τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Βασιλείου περιγραφείσαν τοῦ χριστιανοῦ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνικῶν. Ὁδηγὸν ἔχων μόνην τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ συνείδησιν, ἵστατο ὑψηλὰ ἀκίνητος πρὸς πᾶσαν φαντασίαν καὶ ἐπαφῇ. Μετ' οὐδεμιᾶς συνεμάχει φατρίας θηρῶν αὐξήσιν βασιλικῆς ἰσχύος καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδεμιᾶς εὐρέθη ποτε ἔχων συμφέρον νὰ κρύψῃ τὰ αἶσχη ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς βασιλικῆς πορφύρας. Ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ ὑπουργοῦ, ἔστω καὶ πλειοψηφούντος, ὅστις ἐτόλμα νὰ ὑποβάλῃ αἶσχη εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπογραφὴν, καθίστα διαιτητὴν τὸν λαόν του, ἔχων αἰετοπε κατὰ νοῦν τὸ λόγιον τοῦ γάλλου ποιητοῦ «ὅτι ὁλόκληρον ἔθνος ὁμοῦ λαμβανόμενον εἶναι τίμιος ἄνθρωπος.» Οἱ οὕτως ἀσπλάγχχνως εἰς τὸ βῆμα τῆς κοινῆς γνώμης συρόμενοι φατριαρχαὶ ἐσφάδαζον καὶ ἐλύσων ὡς δαίμονες δι' ἀγίασματος ῥαντισθέντες, ἐσυκοφάντων πίπτοντες τὸν ἡγεμόνα, ἐκρήμνιζον ἐν τῇ Βουλῇ διὰ συνασπισμῶν τοὺς διαδόχους, ὕφαινον ἐν τῷ σκότει συνωμοσίας ἢ διήγειρον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις στάσεις κατὰ τυράννου, μὴ στέργοντος νὰ μεταβληθῇ εἰς μηχανικὸν ὑπογραφέα τῶν ὑποβαλλομένων αὐτῷ πρὸς λήστευσιν τοῦ λαοῦ χάριν τῆς σπείρας τῶν διαταγμάτων. Ὁκτὼ ὀλόκληρα ἔτη διήρκεσεν ἡ τοιαύτη πάλη, καθ' ἣν μόνον ὅπλον μετεχειρίσθη ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἄρνησιν εἰς πάντας ἄνευ διακρίσεως κόμματος ἢ προσώπου τῆς κυρώσεως παντὸς μέτρου, προφανῶς ἐπιζημίον εἰς τοὺς ὑπηκόους, καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πυκναὶ διεδέχοντο ἀλλήλας αἱ πτώσεις κυβερνήσεων, τῶν Βουλῶν αἱ διαλύσεις καὶ αἱ κατὰ γαστριῶν ἐκστρατεῖαι. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπέλαμψεν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ πανταχοῦ ὑπάρχουσα πλειοψηφία τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς τάξεως ἀποζώντων ἀπέστρεψε μετὰ βδελυγμῆς τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν φατριαστικῶν ὀργῶν. Ἡ ἐν Περναμβούκῳ στάσις ὑπῆρξε τὸ κύκνειον ἄσμα τοῦ θνήσκοντος φατριασμοῦ· κατασταλαίσης δὲ αὐτῆς, ἀνιδρύετο τὴν ἐπιούσαν ἐν τῷ ἀκυβερνήτῳ ἐκείνῳ τόπῳ κυβερνήσις ἐκ τιμίων ἀνθρώπων, διαρκέσασα δεκατέσσαρα ὅλα ἔτη καὶ μεταβαλοῦσα εἰς ἀνθηρὸν καὶ εὐνομούμενον κράτος τὸ πρὶν πανδαιμόνιον τῶν κομμάτων. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὸ τοιοῦτον κατόρθωμα οὐδόλως ἐμπόδισε τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἀγγλικῆς ἐκμηδένεως τοῦ στέμματος νὰ ὀνομάσωσι τὴν ἀκοίμητον μέριμναν καὶ διηνεκῇ ἐργασίαν τοῦ ἡγεμόνος ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων του ἀντισυνταγματικὸν σφετερισμὸν προνομίου, ἀνήκοντος εἰς μόνον τὸ ὑπουργεῖον καὶ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ κοινοβουλίου. Πρέπει ὅμως καὶ νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ἂν τοιοῦτον σύστημα παρεδέχτο ὁ Δὸν Πέτρος ἐν Βρασιλίᾳ, ὁδηγὸς τῆς πορείας του ἔπρεπε νὰ ᾔναι ὁ

ξής συλλογισμός: «Ἀφοῦ οἱ ὑπήκοοί μου εἶναι ἀ-
» γέλη μὴ γνωρίζουσα νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ψῆφόν
» τής, συνταγματικόν μου καθήκον εἶναι νὰ πα-
» ραδώσω αὐτὴν ἀνυπεράσπιστον εἰς τοὺς κομμα-
» τικοὺς λύκους.»

Στερεωθείσης τῆς τάξεως, ὁ αὐτοκράτωρ ἔστρε-
ψεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν δραστηριότητα εἰς τὴν ἀ-
νάπτυξιν τῶν ἀνεξαντλήτων πόρων τῆς αὐτο-
κρατορίας, ὧν τὸ πλεῖστον μέρος ἔμενεν ἀχρη-
στον ἐνεκα τῆς παντελοῦς σχεδὸν ἐλλείψεως ὁ-
δῶν καὶ διαπορθμεύσεως. Ἡ ἐγγύησις τόκου ἐ-
παύσατο τοῖς ἑκατὸν ἤρκεσεν ἵνα καλυφθῇ ἐν βραχεὶ
χρόνῳ ἡ ἀπέραντος ἐκείνη χώρα διὰ δικτύου σι-
δροδρόμων, καὶ συνδεθῇ μετὰ τῆς Εὐρώπης δι'
ἀτμοπλοϊκῆς ἐταιρίας, ἐνῶ στολίσκοι ἐλαφρο-
τέρων σκαφῶν ἔσχιζον τὰ ὕδατα τῶν Ἀμαζώνων,
τοῦ Μαδεΐρου καὶ τοῦ Μεγαλόρριου. Ἀμεσον εὐερ-
γέτημα τῆς ἀρτισυστάτου συγκοινωνίας ὑπῆρξεν
ὁ ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν πενταπλασιασμός
τῶν δημοσίων προσόδων. Οἱ πρὶν νωθοὶ Βρασι-
λιῶται κατελήφθησαν ὑπὸ πυρετώδους πρὸς τὴν
ἐργασίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸν συνεταιρισμὸν
ὀργασμοῦ, πολὺ ὁμοιάζοντος τὸν πρὸ τριετίας κα-
ταλαβόντα καὶ τὰς Ἀθήνας. Τὰ ἀποτελέσματα
ὅμως αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἐκεῖ πολὺ διάφορα τῶν
παρ' ἡμῖν. Δὲν ἐννοῶ βεβαίως διὰ τούτου ὅτι, ἐν
τῷ πλήθει τῶν συστηθεισῶν τότε ἐταρειῶν, δὲν
ὑπῆρχον καὶ ἐν Ῥίῳ Ἰανεῖρῳ ὀλίγαι τινες ὁμοιά-
ζουσαι τὰς Ἀθηναϊκὰς· ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδρυσάντων
τὰς τοιαύτας πολλοὶ μὲν ἐφιλοξενήθησαν εἰς τὰς
φυλακὰς, οὐδεὶς δὲ ἐφάνη εἰς τὰς αἰθούσας τῶν
ἀνακτόρων τοῦ Χριστοδάν ἐπιδεικνύων τὸν ἀ-
στέρα τοῦ Νοτίου Σταυροῦ. Ὁ Δὸν Πέτρος, ὠφε-
λούμενος ἐκ τῆς πείρας τῶν ἀλλαγῶν συμβάντων,
καλῶς ἐγινώριζεν ὅτι τοῦ κερδοσκοπικοῦ ρεύματος
πρέπει ἐν κράτει ἀρτισυστάτῳ νὰ ἐπισκοπῇται
ἡ διεύθυνσις καὶ νὰ ὀχυρόνυνται αἱ ὄχθαι, ἵνα
μὴ μεταβληθῇ εἰς χεῖμαρρὸν ἐρημώσεως, ὡς συ-
νέβη παρ' ἡμῖν.

Ἐνῶ τὸ πρὶν ἐνδιαίτημα τῶν κηφόνων μετε-
βάλλετο εἰς ἄοκνον κυψέλην μελισσῶν, ὁ αὐτο-
κράτωρ, ἀπαλαχθεὶς τῶν πολιτικῶν περισπα-
σμών, περιήρχετο τὴν Βρασίλιαν, ἵνα ἰδίῳις ὁμ-
μασιν ἐξετάσῃ τίνι τρόπῳ ἐδιοίκουν οἱ κύριοι νο-
μάρχαι τὰς ἐπαρχίας. Ὁ ἐνθουσιασμός μεθ' οὗ
ὁ λαὸς ὑπεδέχετο τὸν λυτρώσαντα αὐτὸν ἀπὸ
τῶν ὀνύχων τοῦ φατριασμοῦ καὶ δοτῆρα εἰ-
ρήνης καὶ εὐνομίας ἦτο ὄντως ἀπερίγραπτος.
Τὴν διάβασιν αὐτοῦ μετέβαλλε πανταχοῦ, ἄ-
νευ τοῦ ἐλαχίστου ἀστυνομικοῦ προγράμματος,
ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ εἰς θριαμβευτικὴν πορείαν.
Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ὀλίγιστον ἐδαπάνη χρόνον
εἰς παρατάξεις, σταθμοὺς ὑπὸ ἀψίδας καὶ προσ-
λαλῶν ἀνταλλαγὰς. Ἐχῶν σημειωματάρειον ἀνά
χεῖρας συνέλεγεν ἀκριβῶς περὶ πάντων πληρο-
φορίας, ἐξήταζε σχέδια ἐπαρχιακῶν βελτιώσεων
ἢ ἡκροῦτο παράπονα ἀδικηθέντων· καθότι πρῶ-

τιστον αὐτοῦ μέλημα ὑπῆρξεν ἀείποτε ἡ ἐν τῷ
κράτει τοῦ ἄμεμπτος ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης
καὶ ἐθεώρει ἑαυτὸν ὑπεύθυνον διὰ πᾶσαν ὑπὸ
ὑπαλλήλου, οὗ ὑπέγραψε τὸν διορισμὸν, γενο-
μένην κατάχρησιν ἢ ἀδικίαν. Πολλάκις ἀναγι-
νώσκοντες εἰς τὰς ἡμετέρας ἐφημερίδας τὰ ἐν
Μεσσηνίᾳ ἄθλα τῶν ἐνδόκων, μαρτύρων, παρέ-
δρων καὶ ὑπουργικῶν φυγοδίκων, τερπόμεθα ἀ-
ναλογιζόμενοι ὁποῖαν σωτήριον ἐπιβρόχην ἤθελεν
ἀσκήσει μία μόνη εἰς τὰ κομματικά ἐκεῖνα κα-
ταγώγια μετὰ μάλιστα ἐμφάνισις τοιούτου ἀ-
δεκάστου κριτοῦ.¹

Ἡ ἀνέφελος αὕτη εὐημερία, ἡ ἀπὸ δέκα ἡδὴ
ἐτῶν διαρκούσα, ἐταράχθη αἰφνης τῷ 1862 ὑπὸ
τοῦ πρέσβους τῆς Ἀγγλίας, αὐθαίρετως ἀπαι-
τοῦντος ἀποζημίωσιν ἐξακισχιλίων λιρῶν, πολὺ
ὁμοιάζουσαν τὴν παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ Πασιφίκου
ἀπαιτηθεῖσαν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων εἰσπρατ-
τομένην, ἥτοι διὰ διαταγῆς εἰς τὸν ναύαρχον
τῆς εἰς τὰ νότια ὕδατα ἀγγλικῆς μοίρας νὰ
καταλαμβάνῃ βρασιλικὰ πλοῖα μέχρις ἐξοφλή-
σεως τοῦ ἄνω ποσοῦ. Ἡ ἀπαίτησις ἦτο τοσοῦ-
τον προφανῶς ἄδικος καὶ τῆς εἰσπράξεως ὁ τρό-
πος αὐθαίρετος καὶ ἀγροίκος, ὥστε ὁλόκληρος
τῆς πρωτευούσης ὁ πληθυσμός, ὑπὸ ἀδιηγήτου
καταληφθεὶς ὀργῆς, συνέρρευσεν ἀθρόος μετὰ
σημαιῶν ὑπὸ τὰ ἀνάκτορα, προσφέρων εἰς τὸν
ἡγεμόνα τὴν περιουσίαν καὶ τὸ αἷμά του πρὸς
ἐκδίκησιν τῆς γενομένης ὕβρεως. Ἀλλὰ τὰ ἀπέ-
ραντα τῆς Βρασιλίας παράλια οὐδὲν ὑπῆρχε
τότε νὰ ὑπερασπίσῃ ἀξιόμαχον πλοῖον, τὴν δὲ
εὐθύνην καταστροφῆς βεβαίως οὐδεμία ἠδύνατο
κυβέρνησις ν' ἀναλάβῃ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἠναγκά-
σθη νὰ ὑποκύβῃ, διὰ τοῦ τρόπου ὅμως τῆς ὑ-
ποχωρήσεως κατήγαγεν ἀληθῆ θρίαμβον παρὰ
τῇ κοινῇ γνώμῃ, διατάξας τὸν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντι-
πρόσωπον αὐτοῦ νὰ ῥίψῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ
Ἀγγλοῦ ὑπουργοῦ ἐξακισχιλίας λίρας καὶ νὰ
καταλίπῃ αὐθημερὸν τὸ Λονδίνον.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀδόξου ταύτης ἀγγλικῆς
νίκης, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς Βρα-
σιλίας μία ἀντήχει ὁμόφωνος κραυγὴ· «Ἀπό-
κτησις στόλου δι' ἐθνικῆς συνεισφοράς» καὶ
αὐθημερὸν συνεστήθησαν ἐπιτροπαὶ πρὸς εἰσπρα-
ξιν ἐράνων. Ἡ αὐτοκρατορία εἶχε πρόσδοτον δια-
κοσίων ἑκατομμυρίων φράγκων, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ
ἐπιχορήγησιν μόνον δύο. Ἐκ ταύτης ἔσπευσε νὰ
προσφέρῃ τὸ πέμπτον, ἥτοι τεσσαρακοντάκις
μυριάς φρ. ἐτησίως καὶ διαρκῶς ὑπὲρ τοῦ στόλου.
Τὸ βασιλικὸν παράδειγμα ἐμιμήθησαν ἡλεκτρι-
σθέντες οἱ αὐλικοὶ, οἱ ὑπάλληλοι πάσης τάξεως
καὶ ἀξιωματικοὶ παντὸς βαθμοῦ, νομίζοντες ὅτι
εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος πρέπει πρῶτοι νὰ
συνεισφέρωσιν οἱ ἐκ τοῦ ταμείου αὐτῆς ἀποζῶν-

1. Ἡ ὑπόληψις τοῦ Πέτρου Β' ἐπὶ εὐθυκρίσει εἶναι τοιαύτη,
ὥστε ἐξελέχθη παρὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὡς διαίτη-
της κατὰ τὴν πολέμοτον περὶ Ἀλὰβὰμᾶς διαφορᾶν.

τες. Τῶν πλουσίων πολιτῶν αἱ συνεισφοραὶ ὑ-
πῆρξαν ὄντως μυθώδεις, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ πενέστε-
ροι ἡμιλλῶντο ν' ἀναδείξωσιν ὅτι ἡ κακοπάθεια
καὶ αἱ στερήσεις δὲν ἐμάρναν εἰς τὰ στήθη των
τὸν πατριωτισμὸν. Ἐν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ
ἐπεσκέπτετο καθ' ἡμερινῶς τὰ ναυπηγεῖα, τὰ ὁ-
πλοστάσια, τοὺς λιμένας καὶ τοὺς νεωσοίκους,
ἐκπλήσων διὰ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς εἰδικότη-
τος τῶν γνώσεών του ἐκάστου κλάδου τοὺς μη-
χανικοὺς, τὰς δὲ ἐσπέρας ἐδαπάνη ἐξελέγχων
τὴν διαχείρησιν τοῦ καθ' ἐκάστην ὀγκουμένου
πατριωτικοῦ ἐράνου. Μετ' ὀλίγον εἰς τοὺς ὄρ-
μους τῆς χθὲς ἀόπλου Βρασιλίας ἐσάλευον ἐξή-
κοντα ἀτμοκίνητα σκάφη, ἐν οἷς εἴκοσι ὠρα-
κωτά. Ὅτε δὲ ἐκ τοῦ στόλου τούτου, τοῦ διὰ
τῆς βασιλικῆς πρωτοβουλίας καὶ δωρεᾶς κατὰ
μέγα μέρος ναυπηγηθέντος, ἡ εὐγνώμων Βρα-
σιλία ἠθέλησε ν' ἀποσπάσῃ ἐν μόνον πλοῖον, ἵνα
προσφέρῃ αὐτὸ εἰς τὸν ἀποδημούντα αὐτῆς αὐ-
τοκράτορα ὡς θαλαμηγόν, ὁ Δὸν Πέτρος ἀπε-
ποιήθη θεωρήσας ἄσκοπον τὴν δαπάνην καὶ ἀ-
πῆλθεν εἰς Εὐρώπην λαβὼν παρ' ἀτμοπλοϊκῆς ἐ-
ταιρίας εἰσιτήριο ὡς ἀπλοῦς ἐπιβάτης. Πιστεύο-
μεν δὲ ὅτι, μετὰ τοιοῦτον βασιλικὸν παράδειγμα,
οὐδεὶς ἐν Βρασίλιᾳ ὑπουργὸς ἐτόλμησε νὰ ἐκ-
πέμψῃ εἰς περιοδείαν τὰ τέκνα ἢ τοὺς κηφῆνάς
του διὰ δημοσίων ἀνθράκων.

Ὁ ἀρτιγέννητος στόλος ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ
νὰ δεχθῇ τὸ βάπτισμα τοῦ πυρός, πλέων πρὸς
σωφρονισμὸν τοῦ θηριώδους Προέδρου τῆς Πα-
ραγουάης. Μὴ δυνάμενοι ἐν τῇ συνοπτικῇ ἡμῶν
ἀφηγήσει ν' ἀκολουθήσωμεν τὰ πλοῖα καὶ τὰ τάγ-
ματα τοῦ Δὸν Πέτρου εἰς τὴν ὀκταετῆ ταύτην ἐκ-
στρατείαν, τὴν ἀπολήξασαν διὰ τῆς ἐξοντώσεως
τοῦ δημοκρατικοῦ τυράννου, περιοριζόμεθα εἰς
μίαν μόνην ἐξ αὐτῆς ἀπορρέουσαν παρατήρησιν,
ὅτι ἂν ἡλθήτε πρὶν ἡ παροιμία «Si vis pacem,
para bellum,» οὐχ ἥττον ἀληθεύει σήμερον ὅτι
τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης εἶναι ἡ ἀρίστη πρὸς πόλεμον
προπαρασκευή. Τὰ τρόπαια τῶν Βρασιλιανῶν ὁ-
φείλονται μὲν καὶ εἰς τὴν καρτερίαν τοῦ στρα-
τοῦ, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν διὰ τιμίας διαχει-
ρήσεως δεκαπλασιασθεῖσαν πρόσδοτον τῶν τελω-
νείων τῆς πρωτευούσης, ἥτις ἐπὶ ὀκτὼ κατὰ
συνέχειαν ἔτη παρείχεν ἄνθρακας εἰς τὰ πλοῖα,
σφαίρας εἰς τὰ πυροβόλα καὶ ἄρτον εἰς τὸν στρα-
τιώτην. Ἄν τὸ πάλαι ὁ πόλεμος ἦτο σύγκρου-
σις ὄγκων σιδήρου καὶ ἀνθρωπίνης σαρκὸς, σήμε-
ρον κατέστη σύγκρουσις πρὸ πάντων ὄγκων χρυ-
σίου, καθ' ἣν ἤθελεν ἡττηθῇ πιθανῶς ἡ Βρασι-
λία, ἂν ἀπεδύετο εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅτε ὁλόκληρος
αὐτῆς ὁ προϋπολογισμός μόλις ἐξήρκει εἰς τοὺς
φατριαρχὰς πρὸς ἀγορὰν ἡμεροβίου πλειονο-
ψηφίας.

Ἀπαλλάξας τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ ἀπὸ παν-
τὸς ἐξωτερικοῦ ἢ ἐμφυλίου κινδύνου, ὁ αὐτοκρά-
τωρ ἠδυνήθη ἑκτοτε ν' ἀσχοληθῇ ἀπερισπάστως

πρὸς μεταβολὴν τοῦ κράτους του εἰς πρότυπον
βασιλείου ἐν τῇ Δύσει. Κατήργησε τὴν δου-
λεμπορίαν, τὸ χειροφίλημα καὶ τὰς σωματικὰς
ποινάς. Διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐκλογικοῦ
συστήματος ἐματαίωσε τὰς καλπονοθεύσεις, τὰς
δὲ ἐπεμβάσεις κατάρθωσε νὰ περιστείλῃ διὰ νό-
μου, ἀπαγορεύοντος τὴν παροχὴν οἰουδήποτε διο-
ρισμοῦ εἰς ὑποψήφιον ἢ εἰς βουλευτὴν ἐξ μῆνης
πρὸ τῶν ἐκλογῶν καὶ ἰσαριθμούς μετὰ ταύτας.
Ἄν δὲ καὶ αἱ προφυλάξεις αὗται φανῶσιν αὐτῷ
ἀνεπαρκεῖς κατὰ τοῦ φατριασμοῦ, ὁ Δὸν Πέτρος
προτίθεται ν' ἀποταθῇ ἀβρόχουν εἰς τοὺς ὑ-
πηκόους του, ζητῶν ἐπὶ ῥιζικωτέρας τοῦ συντάγ-
ματος μεταρρυθμίσεις, διότι θεωρεῖ κίνδυνον
καὶ μόλυσμα τῆς πολιτείας τὴν ὑπαρξίν εἰκονι-
κῶν νόμων, οὐδένα ἄλλον ἐχόντων προορισμὸν
εἰμὴ μόνον νὰ νοθεύωνται καθ' ἐκάστην.

Ὁ λάτρης πάσης ἐπιστήμης ἡγεμὼν ἐπόμενον
ἦτο ν' ἀναδειχθῇ ἐνθερμὸς τῆς παιδείας προστά-
της. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο προτιμήσας τῆς
ἐπιδείξεως τὴν οὐσίαν ἐνόησεν ὅτι ἐν κράτει συν-
ταγματικῷ, ὅπου ἕκαστος πολίτης μετέχει διὰ
τῆς ψήφου του τῆς πολιτείας, πρωτίστη παρί-
στατο ἀνάγκη νὰ ἡξεύρῃ ὁ μέτοχος οὗτος ν' ἀ-
ναγινώσκῃ, ἵνα μὴ ἡ ψῆφος αὐτῆ ἀποβῇ ξυρά-
φιον εἰς χεῖρας πιθήκου. Πάσας λοιπὸν τὰς προσ-
παθείας ἐνέτεινεν εἰς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἐπέκτα-
σιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὑπὲρ ἧς το-
σαῦτα ἀνήγειρεν ἀπέραντα μεγαλοπρεπῆ σχο-
λεῖα καὶ τοιαύτην ὥρισε λεόντειον μερίδα ἐκ τοῦ
προϋπολογισμοῦ τῆς παιδείας, ὥστε παρέσχεν
ἀφορμὴν πατριωτικῆς φλυαρίας εἰς τοὺς οἰκονο-
μολόγους τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως
κατέβαλλεν οὐχὶ ἐλάσσονας προσπάθειας, ἵνα τὴν
ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν περιστείλῃ ἐντὸς εὐλόγων
ὁρίων. Πρὸς τοῦτο ἤρκεσεν ἡ δικαία αὐτοῦ ἀπαί-
τησις μείζονος αὐστηρότητος καὶ εὐλικρινείας
κατὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, αἵτινες ἐπὶ
τῆς παντοκρατορίας τῶν κομμάτων εἶχον κα-
ταντήσῃ οὐχ ἥττον τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν
εἰκονικαί. Ἐκ τῆς εὐκολίας ταύτης ὠφελοῦμενοι,
ἄφινον τὸ ἄρτρον ἵνα συρρέωσιν εἰς τὰς σχο-
λὰς τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἰατρικῆς στίφη φυγο-
πόνων, πρὸς ἀπόλαυσιν πτυχίου, χρησιμεύοντος
αὐτοῖς, ὡς τὸ δίπλωμα εἰς τὰ καταδρομικὰ
πλοῖα, πρὸς λήστευσιν τῶν πολιτῶν ἢ ἀπαίτη-
σιν ἄρτου παρὰ τῆς φατρίας. Ἡ μεταρρυθμίσις
αὕτη προὐκάλεσε θορυβώδεις διαδηλώσεις ὑπ' αὐ-
τὰ τὰ παράθυρα τῶν ἀνακτόρων. Ἀλλ' ὁ αὐ-
τοκράτωρ ἔμεινεν ἀκράδαντος, φρονῶν ὅτι οὐδε-
μίαν ἔχει ἡ πολιτεία ὑποχρέωσιν ν' ἀπολύῃ ἀνά
πᾶν ἔτος κατὰ τῆς κοινωνίας πτυχιούχον ἀγέ-
λην ἀνορθογράφων θεσιθηρῶν· ἡ δὲ αὐστηρό-
της δὲν περιωρίσθη εἰς μόνους τοὺς φοιτητάς.
Πρὶν ὑπογραφῇ οἰουδήποτε καθηγητοῦ ὁ διορι-
σμός, παρακαλεῖται ὁ ὑποψήφιος νὰ τιμήσῃ τὸν
αὐτοκράτορα δι' ἐπισκέψεως ἡμισείας ὥρας· λέ-

γεται δὲ, ὅτι οἱ πλεῖστοι υπερβαίνουν ὡς ὅτι τὴν φιλίαν τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου σπουδαστηρίου. Ταῦτα γράφοντες κάλλιστα γνωρίζομεν ὅτι τὸ συζητεῖν «de omni re scibili», ἥτοι ἡ πανδαημοσύνη εἶναι χίμαιρα μεσαιωνική, ὃ δὲ Δὸν Πέτρος, ὅσον σοφὸς καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ἀδύνατον εἶναι ὅλα νὰ τὰ γνωρίζῃ. Οὐχ ἥττον ὅμως πιστεύομεν ὅτι διὰ τῶν ὁπῶν τοιοῦτου κοσκίνου δυσκόλως ἤθελον περάσει οἱ παρ' ἡμῖν ἀπὸ πανεπιστημιακῆς ἑδρας διδάσκοντες ὅτι «σκοπὸς τῶν ἀεροστάτων εἶναι ἡ ἐγγυτέρα ἐξέτασις τῶν ἀστέρων.»

Εἰς τοὺς ἀποροῦντας πῶς δύναται εἰς μόνος ἄνθρωπος εἰς τόσας φροντίδας νὰ ἐπαρκῇ, ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλουστάτη. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐγείρεται καθεκάστην ἅμα τῇ αὐγῇ· ἐπειδὴ δὲ ἀνισότης ἡμερῶν δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ εὐδαίμονι ἐκείνῃ χώρᾳ, ἡ ἔγερσις αὐτοῦ συμπίπτει τακτικῶς τὴν ἑκτὴν ὥραν, ἀπὸ ταύτης δὲ μέχρι τῆς κατὰ τὸ μεσονύκτιον κατακλίσεως μεσολαβοῦσιν ὥραι δεκαοκτώ, τὰς ὁποίας ὁ Δὸν Πέτρος δαπανᾷ ἐργαζόμενος καὶ διασκεδάζων. Ἀλλ' αἱ ὥραι τῆς διασκεδάσεως, δαπανώμεναι εἰς περιπάτους εἰς τὰ ὄχυράματα, ἐπισκέψεις βιομηχανικῶν κατὰστημάτων, ἐμφανίσεις εἰς τοὺς συλλόγους καὶ τὰ σχολεῖα καὶ συνδιαλέξεις ἐν αἰθούσῃ χοροῦ μετὰ ξένων ἢ αὐτοχθόνων σοφῶν, οὕτε διὰ τὸν αὐτοκράτορα οὕτε διὰ τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀπολυσθεῖσαι. Τὸ τοιοῦτον σύστημα ἐνθυμίζει τὸν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Λόρδου Chesterfield πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ὀρίσμων τῆς διασκεδάσεως· «Ἡ διασκέδασις λογικοῦ ὄντος δὲν συνίσταται εἰς τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἀσχολίας, ἀλλ' εἰς τὴν μετὰ βασιαν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην.»

Τὸν τοιοῦτον ὄντα καὶ τοιαῦτα κατορθώσαντα βρασιλιανὸν ἡγεμόνα ἐνημενίσθησαν οἱ βιογράφοι, ἐξετάζοντες ἕκαστος αὐτὸν ἀπὸ διαφόρου ἀπόψεως, νὰ παραβάλωσι πρὸς πλεῖστους πολὺ ἀλλήλων διαφέροντας μονάρχας τῆς ἀρχαϊότητος. Οἱ μὲν πρὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν, διότι ὡς ἐκεῖνος ἐπούλωσε τὰς πληγὰς τῆς πατρίδος, οἱ δὲ πρὸς τὸν Τίτον διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας, ἄλλοι πρὸς τὸν Αὐγουστον διὰ τὴν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀγάπην. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἀγαπῶμεν τὰς τοιαύτας συγκρίσεις, εὐρίσκοντες πάντα τοιοῦτον, ἔστω καὶ δίκαιον, παραλληλισμὸν, ζῶντος ἀνδρὸς πρὸς Ἑλληνα ἢ Ῥωμαῖον, ἀπόζοντα σχολαστικότητος ἢ ὀρέξεως παρασκήμου. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ καταφύγωμεν πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ ἐνδόξου ἡμῶν ξένου εἰς κλασσικὰς ἀναμνήσεις, προτιμῶμεν νὰ παραχωρήσωμεν τὸν λόγον εἰς τὴν εὐγλωττίαν τῶν γεγονότων καὶ τῶν ἀριθμῶν.

Ὅτε ἀνέβη ὁ Δὸν Πέτρος ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἡ Βρασιλία εἶχε πρόσδοτον τεσσαράκοντα ἑκατομμυρίων, σήμερον δὲ διακοσίων. Τῷ 1831 μὴ

ὑπάρχοντος οὐδὲ πῆχυνος ἀμαξίτης ὁδοῦ, μόνον μέσον συγκοινωνίας ὑπῆρχεν ἡ ῥάχης τοῦ ἡμιόνου· σήμερον δὲ ὁλόκληρος ἡ χώρα διασχίζεται ὑπὸ ἀμαξιτῶν λεωφόρων καὶ ὁ συριγμὸς τοῦ ἀτμοῦ ἀντηχεῖ εἰς τὰς ἐρημίας ὅπου χθὲς ἀντήχει μόνος ὁ τοῦ ψιττακοῦ καὶ τοῦ κροταλίου. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, τῆς παιδείας καὶ τῆς εὐημερίας ἡ ἀρτιγέννητος Βρασιλιανὴ αὐτοκρατορία ἐλαττοῦται μόνων τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, τῶν πρεσβυτέρων αὐτῆς κατὰ ἡμισυν αἰῶνα, καὶ σπεύδει νὰ τὰς φθάσῃ. Τὴν ὁδὸν ταύτην πρὸς τὴν πρόδοτον διήνυσεν ἡ Βρασιλία καὶ ἐφθασεν ἐκεῖ ὅπου σήμερον εἶναι, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς χρονικὴν περίοδον καθ' ἣν καὶ οἱ Ἕλληνες ἡμεῖς, ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐφθάσαμεν ὅπου σήμερον εὐρίσκόμεθα. Ἐκθέσαντες ἤδη ἀνωτέρω κατὰ πόσον αἱ πολιτικαὶ περιπέτειαι, δι' ὧν διήλθον ταῦτοχρόνως σχεδὸν τὰ δύο ἔθνη ὁμοιάζουσι πρὸς ἀλλήλας, διαφέρουσαι μόνον κατὰ τὴν λύσιν, μένει ἡμῖν μόνον νὰ προσθῶμεν ὅτι ὁ μιγὰς τῆς Βρασιλίας πληθυσμὸς εἶναι ἀσυγκρίτως τοῦ τῆς Ἑλλάδος χείρων, πολὺ δὲ τῶν ἡμετέρων ἀγριώτεροι οἱ κομματάρχαι, τέσσαρες κατὰ σειρὰν ἐγείραντες αἱματηρὰς ἐπαναστάσεις, τὰς ὁποίας διεδέχθη ἐξωτερικὸς πόλεμος ὁκτὼ διαρκέσας ἔτη. Ἀλλὰ πάσας τὰς πληγὰς ἤρκεσε νὰ ἐπουλώσῃ ὁ ἅγιος ἰδρὼς τοῦ γεωργοῦ, ἅμα κατάρθωσεν ὁ αὐτοκράτωρ ν' ἀσφαλίσῃ τὸ προῖόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν δυνάμεων τοῦ βδελυροῦ κηφήνος. Ἡ ἐξασφάλισις αὕτη ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς τὸν κάλλιστον τοῦ στέμματος τοῦ Δὸν Πέτρου μαργαρίτην. Τὴν Βρασιλίαν ἔσωσε καὶ ἐδόξασεν ὁ καφὲς, ὡς ἡδύνατο ἴσως νὰ σώσῃ καὶ τὴν Ἑλλάδα ἡ σταφίς, ἂν εὐρίσκετο καὶ παρ' ἡμῖν ὁ δυνάμενος νὰ θέσῃ τὸν κηφῆνα πρὸ τοῦ διλήμματος, ἢ νὰ σκάψῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης.

Φοβούμενοι μὴ καὶ πάλιν ἐκ παρεξηγήσεως κατηγορηθῶμεν ὡς ἀποκλίνοντες πρὸς τὸν ἀπολυτισμὸν, περζίνουμεν τὴν βιογραφικὴν ταύτην μελέτην δι' ἐπιχειρήματος πηγάζοντος ἐξ αὐτῆς ὑπὲρ τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν, τοῦ ἑξῆς: ὅτι ἐκ πάντων τῶν πολιτευμάτων μόνον τὸ κατὰ σύνταγμα, διχάζον εἰς δύο ἴσα μέρη τὴν ἐξουσίαν, σαλεύει τὰ ἔθνη ἐπὶ διπλῆς ἀγκύρας, ὧν μία μόνον, ἂν τύχῃ σφεδρὰ, ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν. Διερχόμενοι τὰς δέλτους τῆς συγχρόνου ἱστορίας, βλέπομεν τὴν μὲν Ἀγγλίαν κατορθοῦσαν δι' ἀγαθοῦ κοινοβουλίου νὰ ὑψωθῇ εἰς τὸ ἄωτον τῆς εὐημερίας ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αἰσχροῦ βασιλέως, τὴν δὲ Βρασιλίαν ἀναδύουσαν ἐκ τοῦ χύους διὰ τῆς ἀρετῆς ἐνὸς μόνου ἀνδρὸς, κατισχύοντος ὁλοκληροῦ κομματικοῦ θηριοτροφείου. Ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα παραδείγματα, ἐνῶ τόσον εὐγλωττῶς ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν συνηγοροῦσιν, ἀποδεικνύουσι συγχρόνως πόσον ἀδικαιολόγητος εἶναι συνταγματικὸς βασιλεὺς, ἀποδίδων τὴν ἀ-

ποτυχίαν τοῦ πρὸς βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων εἰς τὴν αἰσχροτήτητα τῶν φατριῶν, ἢ βουλευτῆς ἐπιβρίπτων εἰς τὴν τύφλωσιν καὶ τὸ πῆγμα τοῦ βασιλέως τὴν εὐθύνην τῆς κοινῆς δυσπραγίας.

Ε. Α. ΡΟΪΣΗ.

Τὸ κοινὸν γινώσκει ὅτι ὁ κ. Κ. Παπαρηγόπουλος ἐκδί-
δει προσεχῶς ἐπίλογον τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους
μετὰ ἀλφαριθμητικοῦ πίνακος τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν περι-
εχομένων εἰς τοὺς πέντε προηγουμένως δημοσιευθέντας τό-
μους τῆς ἱστορίας ταύτης. Ἐκ τοῦ νέου τούτου ἔργου ὁ
συγγραφεὺς, κατὰ παράκλησιν ἡμῶν, ἐπέτρεψε νὰ δημοσιευθῇ
διὰ τῆς Ἑστίας ἡ εἰσαγωγή εἰς τὸ ἑξῆς κεφάλαιον τὸ
ἐπιγραφόμενον: Σ. τ. Δ.

ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ἐχει δὲ ἡ εἰσαγωγή αὕτη ὡς ἑξῆς:

Πολλὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη ἐγένοντο δορυλάωτα, ἀλλ' οὐδαμοῦ αὐτῆς συνέβη ὅ,τι ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τῆς τουρκικῆς κατακτῆσεως. Αἱ κυριώταται φυλαὶ αἱ ὑποκύψασαι ἐν τῇ ἸΕ' ἑκατονταετηρίδι εἰς τὸν ὁσμανικὸν ζυγόν, ἦσαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Σλαῦοι. Παρῆλθον ἔκτοτε τέσσαρες ἑκατονταετηρίδες καὶ μέχρι τῆς σήμερον Σλαῦοι καὶ Ἕλληνες σώζουσι τὴν ἰδίαν ἐθνότητα, ὁμιλοῦσι τὴν ἰδίαν γλῶσσαν, ἔχουσι τὴν ἰδίαν ἱστορίαν, τὰς ἰδίας πολιτικὰς ἐνεργείας καὶ τρέφουσιν ἀπαρμειωτόν τὸν πόθον τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν. Ὅποια διαφορὰ πρὸς τὰ ἐν Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ γενόμενα. Καὶ ἐκεῖ οἱ κάτοικοι κατεκτῆθησαν ἐπὶ τοῦ μέσου αἰῶνος, ὑπὸ ἑτεροφύλων καὶ ἑτερογλώσσων, ἀλλὰ προῖόντος τοῦ χρόνου συγχωνευθέντες μετ' αὐτῶν ἀπετέλεσαν ἔθνος ἐν μετ' αὐτῶν καὶ ἐλάλησαν τὴν αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς γλῶσσαν. Τοιαύτη συγχώνευσις οὕτε ἐγένετο, οὕτε ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ μετὰ Χριστιανῶν καὶ Τούρκων. Δύο δὲ τινα κατέστησαν ἀκατόρθωτον τὴν προσοικειώσιν αὐτῶν, ἡ γλῶσσα καὶ τὸ θρησκευμα. Οἱ κατακτῆσαντες τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας Φράγκοι, Γόθοι, Λομβαρδοὶ, Νορμαννοὶ ἐλάλουν μὲν ὡσαύτως γλῶσσας ἄλλας ἢ οἱ παρ' αὐτῶν χειρωθέντες λαοί, ἀλλ' ἐκεῖ αἱ γλῶσσαι τῶν ἐπηλύδων καὶ τῶν ἰθαγενῶν εἶχον ἀρχηγόν τινα καὶ ῥιζικὴν πρὸς ἀλλήλας οἰκειότητα, καθὼ ὑπαγόμεναι ἑκάτεραι εἰς τὴν αὐτὴν τῶν ἰνδογερμανικῶν φυλῶν οἰκογένειαν. Ἐντεῦθεν ἡδυνήθησαν νὰ συνδυασθῶσι καὶ νὰ διασταυρωθῶσι, παράγοντες τρίτους γόνους. Ἡ δὲ τουρκικὴ γλῶσσα εἶναι παντελῶς ἄλλοτρια πρὸς τὰ ἰνδοευρωπαϊκὰ ἰδιώματα τῶν προτέρων τῆς Ἀνατολῆς κατοίκων. Ἀνήκουσα εἰς ἴδιον τῆς Καυκασικῆς φυλῆς σύμπλεγμα ἔθνων, τῶν λεγομένων φιννοουραλικῶν ἢ τουρανικῶν, οὐδεμίαν παρίστησιν ἀναλογίαν περὶ τε τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὰς ἰνδοευρωπαϊκὰς, καὶ τούτου ἕνεκα πάσα μετὰ αὐτῶν συζυγία ἀντέβαινε εἰς τοὺς θεμελιώδεις τῆς φύσεως τῶν γλωσσῶν νόμους. Ἀφ' ἐνὸς ἡ τουρκικὴ γλῶσσα καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐλ-

ληνικὴ καὶ ἡ σλαυικὴ ἀπέβλεπον πρὸς ἀλλήλας μετὰ ἀνυπερβλήτου ἀποστροφῆς καὶ ἀπέκρουον πάντα ἀμοιβαῖον προσεγγισμὸν.

Ἐτι δὲ μάλλον, εἰ δυνατόν, ἀδιάλλακτα ἐγένοντο τὰ δύο θρησκείματα, τὸ μωαμεθανικὸν καὶ τὸ χριστιανικόν. Γνωστὰ εἶναι αἱ ἀντίθετοι ἀρχαὶ τοῦ Κορανίου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ Εὐαγγέλιον καθιέρου τὴν ἰσότητά τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ καταγωγή αὐτῶν, οἰονδήποτε τὸ δόγμα. Τὸ δὲ Κοράνιον προέτρεπε τοὺς πιστοὺς πρὸς καταπολέμησιν τῶν μὴ ἀποδεχομένων τὸ δόγμα τοῦ Ἰσλαμισμού, παρεκτὸς ἐὰν ὑποκύψωσιν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπιβληθέντων αὐτοῖς φόρων· ἡμοῖβε τοὺς κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐκείνον πίπτοντας ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ· ἡμοῖβε τοὺς ἐπιζῶντας, παραδίδον τὴν περιουσίαν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζώην τῶν νενικημένων εἰς τὴν διάθεσιν τῶν νικητῶν. Πλὴν τούτων, ἑκάτερον τῶν δύο θρησκευμάτων παρήγαγεν ἀστικὴν κοινωνίαν ἀλλοιόμορφον. Γάμος, οἰκογένεια, κοινωνικαὶ σχέσεις, ἡμερολόγιον, ἡμέρα ἀναπαύσεως, τὰ πάντα εἰς τὰς δύο ἐκείνας κοινωνίας κατ' ἀλλήλων ἀντεστρατεύοντο, οὐδεμίαν ἐπιτρέποντα ἀμοιβαῖαν παραχώρησιν ἐπιτηδεῖαν νὰ ἐπαγάγῃ τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν. Ἰνα κατασταθῇ πρόδηλον ὁ πόσον τ' ἀνάπαλιν διευκολύνεται ἡ μετὰξὺ κατακτητῶν καὶ κατακτηθέντων συγχώνευσις ἅμα ἡ ἀστικὴ ἀμοιό-
ρων κοινωνία εἶναι ἡ αὕτη, πρέπει νὰ ὑπομνήσωμεν τί συνέβη ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ἡ διαμαρτυρομένη Ἀγγλία ἐπιβαλοῦσα ἄλλοτε τὸν ζυγὸν αὐτῆς εἰς τὴν καθολικὴν Ἰρλανδίαν, ἐψήφισε καὶ ἐξετέλεσε φερεντάτους ποινικοὺς νόμους κατὰ τῶν ἀντιδοξούντων, θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν. Ἀλλ' οἱ μὲν θρησκευτικοὶ νόμοι ἔπεσον πρωτόμωτα εἰς ἀχρησίαν, μόναι δὲ ἐξηκολούθησαν ἐπὶ χρόνον μακρὸν ἀκριβῶς ἐκτελοῦμεναι αἱ διατάξεις ὅσαι ἠσφάλιζον εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους τὸ προνόμιον τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Τελευταῖον ὅμως κατέπεσον βαθμὴδὸν καὶ οὗτοι οἱ φράγμοι, τῷ δὲ 1829 ἐπετράπη εἰς τοὺς καθολικοὺς πλήρης καὶ ὁλοκληρὴ ἰσοπολιτεία. Διατί τοῦτο κατωρθώθη ἐν Ἰρλανδίᾳ, οὐχὶ δὲ ἐν Τουρκίᾳ; Διότι ἐν Ἰρλανδίᾳ μὲν κατακτητὴ καὶ κατακτηθέντες εἶχον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀστικὴν κοινωνίαν, ἐν Τουρκίᾳ δὲ ὅπως ἑτεροειδῆ. Εἶχον δ' ἐν Ἰρλανδίᾳ τὴν αὐτὴν ἀστικὴν κοινωνίαν, διότι ἐκεῖ δὲν προέκειτο κυρίως εἰπεῖν περὶ δύο θρησκευμάτων ἐχόντων ἀντιθέτους ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀρχάς, ἀλλὰ μόνον περὶ διαφωνιῶν ὡς πρὸς τινα τῶν δογμάτων, διαφωνιῶν αἵτινες δὲν ἡδύναντο νὰ ἐπενεργήσωσιν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. Ὅπόσον δὲ ἡ ταυτότης τῆς ἀστικῆς κοινωνίας ἦτο ἐπιτηδεῖα εἰς τὸ νὰ ἐπαγαγάγῃ ἐπὶ τέλους τὴν ἰσοπολιτείαν, καταφαίνεται ἐκ τῶν διαφορῶν περιπετειῶν τῆς μετὰξὺ κατακτητοῦ καὶ κατακτηθέντων σχέσεως. Οἱ

καθολικοί τῆς Ἰρλανδίας οὐδέποτε ἀπεγυμνώθησαν στοιχειωδῶν τινων πολιτικῶν δικαίων ἢ μετοχή εἰς τὰ ὀρκωτικά δικαστήρια, ἢ ἐλευθερία τοῦ τύπου, τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, ἢ εὐθύνη τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ἢ ἀτομικὴ ἀσφάλεια, ἦσαν ἐγγυήσεις τὰς ὁποίας ἀείποτε εἶχεν ὁ ἔσχατος τῶν καθολικῶν, ὅπως καὶ ὁ ἰσχυρώτατος διαμαρτυρούμενος. Εἶναι περιττὸν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι οὐδέποτε οὐδεμίαν τῶν ἐγγυήσεων τούτων, οὐδὲ αὐτὴν τὴν στοιχειωδέστατην πασῶν, τὴν προσωπικὴν ἀσφάλειαν, ὑπόχρησαν νὰ λάβωσιν οἱ ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανοί, καὶ τοι τεσσαράκοντα παρήλθον ἔτη ἀφ' ἧς τοσαῦται περὶ τούτου ἐδόθησαν ὑποσχέσεις ὑπὸ τῆς Υ. Πύλης εἰς τε τοὺς ὑπηκόους ἐκείνους καὶ εἰς σύμπαν τὴν Εὐρώπην. Ὅσοι ἠμύρρεσαν μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας νὰ κατατροπώσωσι τοὺς Τούρκους, ὅπως οἱ κάτοικοι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ Σέρβοι, ἐκείνοι ἀνέκτησαν τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνθρώπου· πάντες δὲ οἱ ἄλλοι Χριστιανοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ λογίζονται ὡς κτήνη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν. Ὅπόσον διάφορος ἦτο ἡ ἐποψὶς ὑπὸ τὴν ὁποίαν οἱ διαμαρτυρούμενοι ἐθεώρουν τοὺς καθολικοὺς ἐν Ἰρλανδίᾳ πολὺ πρὶν νομοθετηθῇ ἡ ἰσοπολιτεία! Τῷ 1778 ἐν κοινῇ συνελεύσει τῶν πλουσιωτέρων καὶ ἰσχυροτέρων τῆς χώρας ἐκείνης διαμαρτυρομένων, ἐψηφίσθησαν τάδε: «Ὡς ἄνθρωποι, ὡς Ἰρλανδοί, ὡς Χριστιανοὶ καὶ ὡς διαμαρτυρούμενοι, ἀγαλλόμεθα βλέποντες μετριαζόμενους τοὺς ἐν ἰσχύϊ ποινικοῦς κατὰ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν καθολικῶν νόμους, καὶ προσδοκῶμεν ὅτι τὸ Κοινοβούλιον θέλει ἐπιψηφίσει τὰ βέλτιστα ὑπὲρ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς εὐημερίας τῆς Ἰρλανδίας.» Ἐννοεῖται ὅτι τοιοῦτό τι οὐδέποτε ἠκούσθη ἐν Τουρκίᾳ. Ἐνὶ λόγῳ ἐν Ἰρλανδίᾳ διαμαρτυρούμενοι καὶ καθολικοὶ ἐλάλουν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἀπετέλουν τὴν αὐτὴν κοινωνίαν· τούτου ἕνεκα προσήγγισαν ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀπετέλεσαν ἐπὶ τέλους ἔθνος ἓν. Ἐν Τουρκίᾳ τ' ἀνάπαλιν μωαμεθανοὶ καὶ Χριστιανοὶ ἐλάλησαν ἐκάτεροι ἀείποτε ἰδίαν γλῶσσαν καὶ ἀπῆρτισαν ἐκάτεροι ἀείποτε ἰδίαν κοινωνίαν. Τοῦτο δ' ἕνεκα ἀδύνατον ἀπέβη νὰ προσεγγίσωσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ν' ἀποτελέσωσιν ἔθνος ἓν. Καὶ ἐκ τούτου καθίσταται ἐνταῦθα πρόδηλον ὅποσον μάταιαι εἶναι αἱ ἐλπίδες τὰς ὁποίας τρέφει ἔτι ἡ ἐσπερία Εὐρώπη, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτραπῇ ὑπὸ τῶν Τούρκων πραγματικὴ εἰς τοὺς Χριστιανούς ἰσοπολιτεία. Δὲν ὑπάρχει ὑπόσχεσις, δὲ ὑπάρχει θέλησις τοῦ Σουλτάνου ἱκανὴ νὰ κατισχύσῃ τῶν δοξασίων καὶ τῶν ἔξεων ὅσας ἐμποιοῦσιν εἰς τὸν μουσουλμανικὸν λαὸν τὸ θρήσκευμα αὐτοῦ καὶ ἡ μακραίων κυριαρχία.

Ὁ μόνος δυνατὸς διαλλαγῆς τρόπος ἦτο ἡ ὁλοσχερὴς ἀπορρόφησης τῶν κατακτηθέντων ὑπὸ τῶν κατακτητῶν· καὶ τῶν οἱ Τούρκοι ἠγωνίσθησαν καὶ ἐπέτυχον νὰ προσελκύσωσιν οὐκ ὀ-

λίγους Χριστιανούς εἴτε διὰ τῆς βίαις εἴτε διὰ τῶν προνομίων, ἥτινα αὐτοδικαίως ἐνέμετο πᾶς ὀπαδὸς τοῦ Ἰσλάμ. Εἰς τοῦτο προέτρεπεν αὐτοὺς οὐ μόνον ὁ θρησκευτικὸς ζήλος, ἀλλὰ καὶ ἑτέραις ἀνάγκαι. Οἱ Τούρκοι οἱ ἐν τῇ ἸΕ' ἑκατονταετηρίδι κατακτηθέντες τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἰδρύσαντες τὸ ἐν Εὐρώπῃ τουρκικὸν κράτος, ἦτο οἱ Ὁσμανίδαι ἰδίως λεγόμενοι Τούρκοι, ἦσαν εὐκρίθιμοι, ὅτε τὸ πρῶτον περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος κατεστάθησαν ἐν Βιθυνίᾳ. Οἱ δὲ Σελτσουκίδαι, οἵτινες εἶχον πρὸ αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος, καταλάβει μέγα τῆς μικρᾶς Ἀσίας μέρος, καὶ ἐπιβάλλει οὕτως ἢ ἄλλως τὸ θρήσκευμα αὐτῶν εἰς οὐκ ὀλίγους τῶν Ἰθαγενῶν, ἀπέβησαν μετ' οὐ πολὺ πολέμοι τῶν Ὁσμανιδῶν. Οἱ τελευταῖοι λοιπὸν οὗτοι, ἠναγκασμένοι νὰ μάχωνται οὐ μόνον πρὸς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ὁμοδόξους, ἔδει νὰ πολλαπλασιάσωσι τὸν στρατὸν αὐτῶν, ἄλλον δὲ τρόπον ταχέως αὐτοῦ αὐξήσεως δὲν εἶχον εἰμὴ τὸν ἐξισλαμισμὸν τῶν Χριστιανῶν, εἰς ὃν τούτου ἕνεκα ἐπεδόθησαν μετὰ πολλῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐπιτηδεϊότητος. Καὶ ἂν τὸ σύστημα τοῦτο ἐπεδιώκετο ὁλοσχερέστερον, ἴσως ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ ἀκμῇ καὶ ὁρμῇ, καὶ νὰ ἀπαρτισθῇ οὕτως ἔθνος ἓν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τὸ Τουρκικὸν ἔθνος, ἀφανιζομένου ἐξ αὐτῆς παντὸς ἔθνους τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀλλὰ πολλοὶ ἕτεροι λόγοι ἀπέτρεψαν τὸ ὁλέθριον τοῦτο ἀποτελέσμα. Οἱ Τούρκοι ἦσαν τότε ἔθνος ἰδίως μὲν πρὸς πόλεμον ὀργκνωμένον, ἐν εἰρήνῃ δὲ μηδὲν ἄλλο ἐπαγγελλόμενον εἰμὴ τὴν ἀεργον καὶ ἄνετον ἀπόλαυσιν τῶν διὰ τοῦ πολέμου κτηθέντων ἀγαθῶν. Εἶχον λοιπὸν ἀναπόδραστον ἀνάγκην ὑπηκόων ἐργαζομένων καὶ φορολογουμένων· τοιοῦτοι δὲ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἦναι εἰμὴ οἱ Χριστιανοί. Πλὴν τούτου οἱ Ὁσμανίδαι ἐπρέσβυσαν, ὅτι ἡ μουσουλμανικὴ θρησκοληψία εἶναι ἰσχυροτάτη, μάλιστα παρὰ τοῖς νεοφύτοις, ἐξασθενήσασα βαθμηδὸν παρὰ τοῖς ἀπογόνους αὐτῶν. Ὅθεν ὁ περιοδικὸς, οὐχὶ δὲ ἀθρόος, ἐξισλαμισμὸς τῶν Χριστιανῶν παρεῖχε πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοὺς μουσουλμάνους τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ὑποτρέφῃ ἀπαύστως τὴν κυριωτάτην ἐκείνην ἠθικὴν τῆς κοινωνίας αὐτῶν δύναμιν. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου ὠρίσθη ἔτι ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Οὐρχάν, ὅτι ὁ στρατὸς τῶν Γενιτσάρων δὲν θέλει συγκροτεῖται εἰμὴ ἐκ Χριστιανοπαίδων ἐξισλαμισθέντων καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐκ γενετῆς μουσουλμάνος εἶναι δεκτὸς ἐν αὐτῷ. Βραδύτερον δὲ ὁ κατακτητὴς τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μεχμέτης Β', ἐπιτείνων ἔτι μάλλον τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἔθετο ἑαυτῷ καὶ εἰς τοὺς διαδόχους κατεκληρονόμησε τὸν ἀπαράβατον κανόνα, ὅτι ἅπαντα τὰ ἀνώτατα τοῦ κράτους ἀξιώματα θέλουσι δίδονται κατὰ προτίμησιν εἰς Χριστιανούς προσωπικῶς ἀρνησιθρήσκους. Καὶ εἶναι

ἄξιον σημειώσεως ὅτι, ἐν ὅσῳ οἱ Γενιτσάροι καὶ οἱ ὑπατοὶ λειτουργοὶ, μεγάλοι βεζύραι, ἀρχιστράτηγοι, στρατηγοὶ καὶ ναύαρχοι, οὕτω πως ἐξελέγοντο, ἦτο μὲχρι τοῦ τέλους τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, τὸ Ὁσμανικὸν κράτος διετέλεσε προαγόμενον καὶ ἀκμάζον. Ἀμὰ δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων διὰ ποικίλας αἰτίας, αἷς δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ ἐκθέσωμεν, κατέλαβον τό τε κράτιστον τοῦ στρατοῦ καὶ τὴν κυβερνήσιν ἄνδρες ἐκ γενετῆς μουσουλμάνοι ὄντες, ἡ Τουρκία ἤρχισε νὰ μακρύνεται. Συντέλεσαν βεβαίως εἰς τοῦτο καὶ ἄλλαι περιστάσεις· ἀλλ' ὅτι ἡ διὰ Χριστιανῶν προσωπικῶς ἀρνησιθρήσκων διεξαγωγὴ τῶν πραγμάτων καὶ στρατολογία ὑπῆρξεν εἰς τῶν κυριωτάτων λόγων τῆς προτέρας ἐπιδόσεως, εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον. Οἱ Τούρκοι λοιπὸν οὐδέποτε προέβησαν εἰς τὸν ἀθρόον τοῦ κατακτηθέντος ὑπηκόου ἐξισλαμισμὸν, προετίμησαν δὲ νὰ νέμονται τὸ φυτῶριον τοῦτο, ὅπως οἱ ἐπιτήδαιοι τῶν δασῶν κύριοι, οὐχὶ διὰ μιᾶς κόπτοντες αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ κεκανονισμένων περιοδικῶν τομῶν ἐπιτρέποντες τὴν συντήρησιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐκ νέου ὕλοτομίαν.

Τοιοῦτοτρόπως οὕτε συγχώνευσις κατακτητῶν καὶ κατακτηθέντων ἐγένετο ἐν τῇ Ἀνατολῇ, οὕτε ὁλοσχερὴς τῶν τελευταίων ἀπὸ τῶν πρώτων ἀπορρόφησης. Ἀμὰ δὲ οἱ Χριστιανοὶ παρέμειναν οὕτω κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν μουσουλμάνων, ἀναγκαιῶς διετήρησαν τὰς γλώσσας αὐτῶν καὶ τὴν ἐθνότητα καὶ τὰς χώρας ὅσας ἀνέκαθεν κατείχον. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως συντέλεσαν οἱ Τούρκοι εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι τὸν χωρισμὸν τοῦτον πληρέστατον. Μηδεμίαν ἔχοντες ἔννοιαν τῶν καθηκόντων τοῦ κυβερνήτου, εἶναι περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι οὐτε δικαιοσύνην ἐπεδαψίλευσαν εἰς τοὺς Χριστιανούς, οὕτε ἀσφάλειαν ζωῆς καὶ περιουσίας, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἐπρονόησαν ποτὲ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν καὶ περὶ τῶν ἄλλων κοινωνικῶν διατάξεων δι' ὧν εὐκολύνεται καὶ προάγεται ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία, ἡ ἐμπορία. Ἀλλὰ τὸ παράδοξον εἶναι, ὅτι οὐδ' ὅπως δῆποτε ἠθέλησαν νὰ κυβερνήσωσι τοὺς Χριστιανούς· ἀφῆκαν δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν τύχην τῶν ἐπὶ μόνῳ τῷ ὄρω τοῦ ὅτι θέλουσιν ἀπροφασίτως τελεῖ πάντας τοὺς ποικίλους, τοὺς αὐτογνώμονας, τοὺς καταθλιπτικούς φόρους, ὅσοι ἀπαιτηθῶσι παρ' αὐτῶν· ὅτι θέλουσι προθύμως παρέχει τὸ πέμπτον τοῦλάχιστον τῶν παιδῶν αὐτῶν καὶ ἰδίως τοὺς καλλίστους καὶ εὐρωστοτάτους πρὸς ἐξισλαμισμὸν καὶ ἀδιάκοπον ἀπαρτισμὸν τῆς στρατιᾶς τῶν Γενιτσάρων· ὅτι πρὸς ἐπὶ τούτοις θέλουσιν ἐν σιωπῇ ὑποκύπτει εἰς πᾶσαν βίαιοπραγίαν, ἥτις ἐπιβληθῇ εἰς αὐτοὺς οὐ μόνον ὑπὸ τῆς κεντρικῆς τοῦ Σουλτάνου κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ τελευταίου ἀγᾶ, τοῦ τελευταίου σπαχῆ καὶ παντὸς ἐνὶ λόγῳ ἀνθρώπου φέροντος καθοῦκι, καθὼς ἔγραφε τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1821 ὁ ναύαρχ-

χος Ἀλγάν πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργεῖον τῆς Γαλλίας. Τοιαύτας δὲ δρίσαντες τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς κατακτηθέντας, ἐπέτρεψαν τὸ ἔργον τῆς διοικήσεως καὶ τῆς φορολογίας αὐτῶν εἰς ἄρχοντας οὓς ἐξέλεγον αὐτοὶ οἱ Χριστιανοί, περιβαλόντες μάλιστα τὸν ὑπατον τῆς ἐκκλησίας λειτουργὸν, τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην, διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ υπερτάτου ἐνταῦθα πολιτικοῦ τῶν Χριστιανῶν ἄρχοντος. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέτειναν τὸν τοιοῦτον θρησκευτικὸν, ἐθνικὸν καὶ διοικητικὸν χωρισμὸν μεταξὺ τῶν δύο κοινωνιῶν, ὥστε οὐδέποτε ὑπέλαβον τοὺς Χριστιανούς ὡς μέλος ὄργανικὸν τοῦ ὀσμανικοῦ κράτους, ἀλλὰ μόνον ὡς προσάρτημα αὐτοῦ ὑπήκοον καὶ ὑπόφορον· δι' ὅπερ καὶ διεξῆγον διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείου τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον, ἦτο τὸν ἐκκλησιαστικὸν καὶ πολιτικὸν ἡγεμόνα τοῦ ἔθνους τῶν Χριστιανῶν. Ἐννοεῖται ὅτι ἅπαντες οὗτοι οἱ ἄρχοντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, πολιτικοὶ τε καὶ ἐκκλησιαστικοί, δι' οὐδεμιᾶς περιεβάλλοντο ἐγγυήσεως· καθήρουντο, ἐξορίζοντο, ἐδημεύοντο καὶ ἐθανατοῦντο οὐ μόνον κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ Σουλτάνῳ, ἀλλὰ κατὰ τὰς ὁρέξεις τοῦ τελευταίου τῶν τελευταίων Τούρκου. Καὶ ὅμως οἱ μὲν ἀπεριμμένοι ἐκείνοι Χριστιανοὶ ἐπολλαπλασιάζοντο, οἱ δὲ ἀγέρωχοι αὐτῶν δυνάσκει ἐλειπάνδρουν· οἱ μὲν ἐπλούτουν, οἱ δὲ ἐπτῶχευον· οἱ μὲν ἐξεπαιδεύοντο, οἱ δὲ ἀπέβαινον ὁσημέραι ἀμαθέστεροι, μέχρις οὗ μετὰ 350 ἐτῶν παρέλυσιν καὶ μυρίας ἐν τῷ μεταξὺ ἐνόπλους διαμαρτυρίας, αἰφνης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος, Σλαῦοι καὶ Ἕλληνες, ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ὁμοθυμότερον ἀγωνισθέντες καὶ πολλάκις τοὺς Τούρκους ἐκ παρατάξεως κατατροπώσαντες, ἠνάγκασαν μὲν τούτους εἰς ὑποχωρήσεις σπουδᾶς, ἐξακολουθοῦσι δὲ ἐπιδιώκοντες τὴν ὁλοσχερὴν τοῦ κράτους αὐτῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατάλυσιν. Ἡ ἐκθεσις τῶν προειρηθέντων δι' ὧν ἐπῆλθεν αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου καὶ ἡ δικαία τιμωρία τῶν κακουργημάτων τῆς τουρκικῆς τυραννίας, ἀποτελεῖ βεβαίως ἐν τῶν περιεργωτάτων καὶ διδακτικωτάτων ἅμα κεφαλαίων τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλ' ἐνταῦθα θέλομεν περιορισθῇ εἰς μόνον τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

ΑΦΕΛΗΣ ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ὅτε ὁ Καποδίστριας, ἐν Ἑλλάδι εὐρισκόμενος, ἠρώτησέ ποτε περιφρονητικῶς, τί ἄρα ἐνόουν, σύνταγμα λέγοντες, ἄνθρωπος τις τοῦ λαοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ταχέαν ταύτην καὶ ἀσφαλῆ ἀπάντησιν: «Ἐννοοῦμεν καὶ ἀπαιτοῦμεν τὴν συμφωνίαν, ἥτις διδάσκει ἡμᾶς τὰ καθήκοντά μας πρὸς σέ, καὶ σὲ τὰ καθήκοντά σου πρὸς ἡμᾶς.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως εἴχαμε μεγάλην ὁμόνοιαν, καὶ ὅλοι ἐτρέχαμε σύμφωνοι· ὁ ἓνας ἐπήγαινε εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ἄ-δελοφός του ἔφερε ξύλα, ἡ γυναῖκά του ἐζύμωνε, τὸ παιδί του ἐκουβαλοῦσε ψωμί καὶ μπαρουτό-βολο εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἀλλ' ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ πρώτη προθυμία δὲν ἐθάσταζαν πολὺ. Ἦρχισεν ἡ διχόνοια. Καὶ τοῦτο ἐγένετο, ἐπεὶ δὲν εἴχαμεν ἓναν ἀρχηγὸν καὶ μίαν κεφαλὴν. Ἀλλὰ ἓνας ἐμ-παινεῖν Πρόεδρος ἔζη μῆνες, ἐσηκόνετο ὁ ἄλλος καὶ τὸν ἔρριχνε, καὶ ἐκάθετο αὐτὸς ἄλλους τό-σους· καὶ ἔτι, ὁ ἓνας ἠθέλε τοῦτο, καὶ ὁ ἄλλος τὸ ἄλλο. Ἰσως ὅλοι ἠθέλαμεν τὸ καλὸ, πλὴν καθέ-νας κατὰ τὴν γνώμην του. Ὅταν προστάζουσε πολλοὶ, ποτὲ τὸ σπῆτι δὲν κτίζεται, οὔτε τε-λειόνη. Ὁ ἓνας λέγει, ὅτι ἡ πόρτα πρέπει νὰ βλέπῃ εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ὁ ἄλλος, εἰς τὸ ἀντικρυνόν, καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸν βορρᾶν, σὰν νὰ ἦτο τὸ σπῆτι εἰς τὸν ἀραμπᾶ, καὶ νὰ γυρίζει κα-θὼς λέγει ὁ καθένας. (Γέρο-Κολοκοτρώνης.)

* * Ἡ ἐργασία εἶνε τὸ γενικὸν ἀντίδοτον τῆς ἀνησυχίας, τῆς λύπης, τῆς πλήξεως, καὶ τῶν ἄλλων ἀσθενειῶν εἰς ἃς ὑπόκειται ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ. Ἡ ἡδονὴ δύναται μὲν νὰ χρησιμεύσῃ ἐπὶ τινες στιγμὰς ὡς περισπασμός, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς διαρκὴς ἀσχολία. Μετὰ πᾶσαν διασκέδασιν, πολλὰς δὲ καὶ διαρκούσης αὐτῆς, αἰσθανόμεθα κενόν τι, τὸ ὁποῖον μόνον σπουδαία ἐνασχόλησις δύναται νὰ πληρώσῃ, βοηθοῦσα ἡμᾶς νὰ διανύ-σωμεν τὸ στάδιον ἡμῶν ἄνευ ἀηδίας. (Κ* d'Ar-conville.)

* * Ὅφειλε νὰ ἐξετάσῃ τις τὸν ἑαυτὸν του πολὺν καιρὸν, πρὶν διανοηθῇ νὰ καταδικάσῃ τοὺς ἄλλους. (Μολιέρος.)

* * Δὲν ὑπάρχει ἀσθενία χειροτέρα παρὰ τὸ νὰ μὴ εἶναι τις εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν τύχην του.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τῆς καταλληλοτέρας πρὸς ὕπνον θέσεως τοῦ σώματος.

Ἡ ἐν τῇ κλίνῃ πρὸς ὕπνον θέσις τοῦ σώμα-τος ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ἐξέως· καταλληλοτέρα δὲ εἶναι ἐκείνη ἣν ἕκαστος λαμ-βάνει ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ μετὰ τινος αὐτομάτους κινήσεις, σκοπὸν ἔχουσας νὰ παράσχωσι τῷ σώ-ματι ὅσον τὸ δυνατόν μείζονα ἐπιφανείαν ἀνα-παύσεως. Ἡ θέσις δὲ αὕτη ἐστὶν ἡ ὀριζοντία, οὐδεμίαν ἀπαιτοῦσα προσπάθειαν πρὸς τήρησιν τῆς ἰσορροπίας καὶ ἐπιτρέπουσα τῷ σώματι νὰ στηρίζεται διὰ πλείστων σημείων ἐν τῇ ἐπιφα-νείᾳ ἐφ' ἧς ἐκτείνεται. Οἱ ἔχοντες ἐπιπέδους τὰς ὠμοπλάτας καὶ μακρὰς τὰς κλείδας κατακλί-νονται εὐχερέστερον ἐπὶ τῆς ῥάχεως, θέσιν τὴν

ὁποῖαν δὲν ὑποφέρουν ἀνέτως οἱ ἔχοντες στρογ-γύλας τὰς ὠμοπλάτας καὶ βραχεῖας τὰς κλεί-δας. Ἡ συνηθεστέρα ἐν τῇ κλίνῃ θέσις τοῦ σώ-ματός ἐστιν ἡ ἐφ' ἑνὸς τῶν πλαγίων κατὰκλισις, συνηθεστέρον τοῦ δεξιοῦ, μετὰ τῶν σκελῶν ἡ-μικεκομμένων καὶ πρὸς τὰ πρόσω φερομένων. Τηρεῖ δὲ τὴν θέσιν ταύτην ὁ ἄνθρωπος ἐν ὥρᾳ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ὥστε δὲν πρέπει νὰ πα-ραδεχθῶμεν, ὅτι πράττει τοῦτο μιμούμενος τὰ ζῶα, ἅτινα συμμαζεύουσι τὰ μέλη αὐτῶν ἵνα μὴ διασπείρωσι τὴν θερμότητά των ἐπὶ μεγά-λης ἐπιφανείας, ἀλλὰ μάλλον, διότι, καθὼς πα-ρατηρεῖ ὁ Λευὶ, διὰ τῆς ἡμικεκομμένης ταύτης θέσεως χαλῶσιν ἅπαντες οἱ μῦς, καὶ οὕτως ἀ-ναπαύονται εὐκόλως· ἐνῶ διὰ τῆς ἐντελοῦς ἐ-κτάσεως τοῦ σώματος, χαλῶσι μόνον οἱ πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς ἀρθρώσεως ἀντιστοιχοῦντες μῦς, τῶν λοιπῶν ἀπάντων ἐκτεινομένων ἐφ' ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. Ἡ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλα-γίου κατὰκλισις διευκολύνει, κατὰ τινες φυσιο-λόγους, τὴν δίοδον τῶν τροφῶν ἀπὸ τοῦ στο-μάχου εἰς τὴν δωδεκαδάκτυλον, καὶ ἐμποδίζει τὴν διὰ τοῦ ἥπατος πίεσιν τοῦ στομάχου· ἡ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ πλαγίου κατὰκλισις δυσκολεύει τοῦναντίον τὰς κινήσεις τῆς καρδίας καὶ τὴν κυκλοφορίαν. Οἱ πληθωρικοὶ, οἱ προδιατεθειμένοι εἰς τὰς πρὸς τὸν ἐγκέφαλον συμφορήσεις, δεόν νὰ ἔχωσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐν ὥρᾳ ὕπνου μάλ-λον ὑψωμένην τοῦ λοιποῦ σώματος, καὶ ἐπὶ σκληροῦ προσκεφαλαίου, ὡς δυσθερμάντου. Τὸ παράγγελμα τοῦτο ἐφαρμόζεται ἰδίως εἰς τὰ παιδία καὶ τοὺς γέροντας, καὶ μάλιστα τοὺς τε-λευταίους, παρὰ τοῖς ὁποίοις αἱ παθητικαὶ συμ-φορήσεις ἐπέρχονται εἰς τὰ κεκλιμένα μέρη τοῦ σώματος μετὰ πολλῇ περισσοτέρᾳ εὐκολίᾳ ἢ εἰς οἵανδήποτε ἑτέραν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Μέσον τοῦ γράφειν ἐπὶ λινῶν ὑφασμάτων.

Ἀνάμιξον λεύκωμα ὧς μὲ ἴσην ποσότητα ὕ-δατος καὶ κτύπησον καλῶς τὸ μίγμα τοῦτο· ἀ-κολούθως πέρασον τὸ ὑγρὸν διὰ λεπτοῦ τινος ὑ-φάσματος καὶ ρίψε καὶ ἀνάμιξε λεπτὴν κόκκιν κινναβάρους (θειούχου ὑδραργύρου.) Διὰ τοῦ ὑ-γροῦ τούτου δύνασαι νὰ γράψῃς ἐπὶ τῶν λινῶν ὑφασμάτων. Ἀφοῦ δὲ ξηρανθῶσι τὰ γράμματα ἐὰν θέσῃς ἐπ' αὐτῶν θερμὸν τὸ σίδηρον διὰ τοῦ ὁποίου σιδερόνουσι, τὰ γράμματα ἀποκαθίσταν-ται ἀνεξίτηλα.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ. — Σελ. 600, στήλ. β', στίχ. 9^ο καὶ 10^ο διορθωτέον «Καὶ ὅτε ὁ ὀνομαζόμενος Χουσεῖν Ἀγάς ἠθέ-λησε ν^ο ἀρπάσῃ» ἀντὶ «Καὶ ποτε... θελήσας.» — Σελ. 600, στήλ. β', στίχ. 40^ο ἀντὶ «εὐρέων» διορθ. «εὐρέων.»